COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 31.10.2023
COM(2023) 654 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind funcționarea pieței europene a carbonului în 2022, în temeiul articolului 10 alineatul (5) și al articolului 21 alineatul (2) din Directiva 2003/87/CE

{SWD(2023) 346 final}

Lista abrevierilor

II MIE	Instrumentul de împrumut al Mecanismului pentru interconectarea Europei
SMCE	Sisteme de măsurare continuă a emisiilor
CORSIA	Schema de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională
SEE	Spațiul Economic European
EEX	Bursa Europeană de Energie
AELS	Asociația Europeană a Liberului Schimb
BEI	Banca Europeană de Investiții
ESMA	Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe
UE	Uniunea Europeană
EU ETS	Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii
UE-27	Statele membre ale Uniunii Europene
EUTL	Registrul de tranzacții al Uniunii Europene
OACI	Organizația Aviației Civile Internaționale
PDE InnovFin	Proiecte demonstrative InnovFin în domeniul energiei
IOSCO	Organizația Internațională a Comisiilor de Valori Mobiliare
IPCC	Grupul interguvernamental privind schimbările climatice
RSP	Rezerva pentru stabilitatea pieței
PNEC	Plan național integrat privind energia și clima
NER	Rezerva pentru instalațiile nou-intrate
NTCA	Număr total de certificate aflate în circulație

Cuprins

1. Introducere 3
2. Evoluții legislative importante 4
2.1. Reforma EU ETS în contextul Pactului verde european 4
2.2. Directiva EU ETS în contextul Regulamentului REPowerEU 5
3. Acoperirea EU ETS 6
3.1. Transportul maritim inclus în domeniul de aplicare al EU ETS începând cu 2024 8
4. Plafonul pentru emisii 9
5. Licitarea certificatelor 12
6. Alocarea cu titlu gratuit a certificatelor 14
7. Veniturile din comercializarea certificatelor de emisii 16
7.1. Costurile indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon 17
7.2. Fondul pentru inovare 20
7.3. Fondul pentru modernizare 22
8. Reduceri ale emisiilor în cadrul EU ETS 24
9. Echilibrarea cererii și a ofertei pe piața carbonului din UE 29
10. Aviația 30
11. Supravegherea pieței 34
12. Cadrul pentru monitorizarea și raportarea emisiilor 35
12.1. Monitorizarea și raportarea 36
12.2. Acreditarea și verificarea 37
12.3. Autoritățile competente 38
12.4. Conformitatea în cadrul EU ETS 38
13. Legătura dintre EU ETS și ETS-ul Elveției 40
14. EU ETS în contextul guvernanței UE în domeniul climei și al energiei 42
15. Concluzii și perspective 43

1. Introducere

Schema Uniunii Europene de comercializare a certificatelor de emisii (EU ETS) este o piatră de temelie a politicii sale în domeniul climei, menită să reducă emisiile într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor. În conformitate cu principiul „poluatorul plătește”, EU ETS stabilește o limită și un preț al carbonului pentru emisiile generate de sectorul energetic și cel industrial, precum și de sectorul aviației din Europa, care sunt responsabile pentru aproximativ 40 % din totalul emisiilor UE. Bazându-se pe forțele pieței pentru a determina prețul carbonului, schema creează un stimulent pentru reducerea emisiilor atunci când aceasta costă cel mai puțin. La rândul lor, prețurile carbonului determină veniturile generate de EU ETS pentru investiții în acțiuni climatice și în transformarea energetică.

De la lansarea sa în 2005, EU ETS a contribuit la reducerea cu 37,3 % a emisiilor generate de producția de energie electrică și termică și de producția industrială[1], generând în același timp venituri obținute în urma licitării certificatelor de emisii în valoare de peste 152 de miliarde EUR pentru distribuire către statele membre. În marea lor majoritate, statele membre au utilizat aceste venituri pentru a finanța investiții în transformarea energetică și decarbonizare, precum și în măsuri sociale în sprijinul tranziției verzi. Cu toate acestea, sunt necesare reduceri suplimentare ale emisiilor, inclusiv în alte sectoare, pentru îndeplinirea obiectivelor climatice la nivelul întregii economii în temeiul Legii europene a climei[2]. Schema EU ETS este esențială pentru realizarea acestui obiectiv într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor.

Pentru a atinge neutralitatea climatică până la jumătatea secolului, UE s-a angajat să reducă emisiile cu cel puțin 55 % până în 2030, comparativ cu nivelurile din 1990. În iulie 2021, Comisia Europeană a prezentat un pachet de reforme de politică, „Pregătiți pentru 55”, pentru atingerea acestui obiectiv[3], inclusiv o reformă a EU ETS. Până în iunie 2023, Parlamentul European și statele membre din cadrul Consiliului UE au aprobat această reformă și alte reforme conexe. Majoritatea modificărilor aduse cadrului EU ETS vor intra în vigoare începând cu 2024.

Prezentul raport face bilanțul funcționării EU ETS în 2022 și în prima jumătate a anului 2023 – în conformitate cu normele aplicabile înainte de revizuire. El reia evoluțiile legislative majore, furnizează o perspectivă actualizată asupra elementelor-cheie ale cadrului sistemului și compilează rezultatele intermitente ale tendințelor în materie de emisii și ale veniturilor din licitații. Raportul este prezentat în conformitate cu articolul 10 alineatul (5) și cu articolul 21

[1] Emisiile ETS provenite de la instalații din sectorul energetic și din cel industrial în 2021, fără Regatul Unit, cu excepția sectorului energetic din Irlanda de Nord, în comparație cu o valoare ajustată a emisiilor ETS din 2005, cu același domeniu de aplicare. Pe baza datelor prezentate în vizualizatorul de date ETS al Agenției Europene de Mediu, extras la 29.8.2023.

[2] Regulamentul (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 (JO L 243, 9.7.2021).

[3] *Delivering the European Green Deal* (Îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Pactului verde european), DG CLIMA, 14.7.2021.

alineatul (2) din Directiva 2003/87/CE[4] (Directiva ETS). Se bazează în principal pe date din registrul Uniunii, pe Registrul de tranzacții al UE (EUTL) și pe rapoartele prezentate de statele membre în temeiul articolului 21 din Directiva ETS. Este însoțit de un document tehnic cu informații suplimentare (document de lucru al serviciilor Comisiei[5]).

2. Evoluții legislative importante

În prima jumătate a anului 2023, au fost adoptate modificări importante ale cadrului EU ETS în contextul pachetului „Pregătiți pentru 55” și ca parte a răspunsului UE la criza energetică (REPowerEU). Prezentul capitol sintetizează aceste evoluții. Ele vor fi prezentate în detaliu în viitoarele rapoarte privind funcționarea EU ETS după ce vor intra în vigoare.

2.1. Reforma EU ETS în contextul Pactului verde european

Următoarele reforme realizate ca parte a pachetului „Pregătiți pentru 55” se referă la Directiva EU ETS sau la legislația conexă. Până la sfârșitul lunii iunie 2023, toate fuseseră adoptate.

i. Reforma privind sporirea nivelului de ambiție al EU ETS – adoptată la 10 mai 2023[6].

ii. Reforma privind consolidarea rezervei pentru stabilitatea pieței – adoptată la 19 aprilie 2023[7].

iii. Reforma EU ETS în domeniul aviației – adoptată la 18 ianuarie[8] și la 10 mai 2023[9].

[4] Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO L 275, 25.10.2003).

[5] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

[6] Directiva (UE) 2023/959 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și a Deciziei (UE) 2015/1814 privind înființarea și funcționarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (JO L 130, 16.5.2023). A se vedea textul consolidat.

[7] Decizia (UE) 2023/852 a Parlamentului European și a Consiliului din 19 aprilie 2023 de modificare a Deciziei (UE) 2015/1814 în ceea ce privește numărul de certificate care urmează să fie plasate în rezerva pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră până în 2030 (JO L 110, 25.4.2023). A se vedea textul consolidat.

[8] Decizia (UE) 2023/136 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE în ceea ce privește notificarea compensării legate de o măsură globală bazată pe piață pentru operatorii de aeronave cu sediul în Uniune (JO L 19, 20.1.2023).

[9] Directiva (UE) 2023/958 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE în ceea ce privește contribuția sectorului aviației la obiectivul Uniunii de reducere a emisiilor la nivelul întregii economii și punerea în aplicare în mod corespunzător a unei măsuri globale bazate pe piață (JO L 130, 16.5.2023).

iv. Reforma normelor privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor generate de transportul maritim – adoptată la 16 mai 2023[10].

v. Reforma privind crearea Fondului social pentru climă pentru a completa noua schemă de comercializare a certificatelor de emisii pentru clădiri, transportul rutier și industria cu emisii scăzute – adoptată la 10 mai 2023[11].

vi. Reforma privind instituirea unui mecanism de ajustare a carbonului la frontieră – adoptată la 10 mai 2023[12].

Odată cu aceste reforme, reducerile emisiilor în temeiul Directivei EU ETS au fost accelerate. În plus, domeniul de aplicare al comercializării certificatelor de emisii a fost extins la transportul maritim în cadrul sistemului existent (a se vedea capitolul 3.1) și la clădiri, la transportul rutier și la industria cu emisii mici prin instituirea noii scheme de comercializare a certificatelor de emisii (ETS 2) începând din 2027. Se menține consolidarea cadrului EU ETS pentru a se asigura că sistemul funcționează bine pentru a atinge nivelul mai ridicat de ambiție. În același timp, au fost mobilizate și mai multe resurse din comercializarea certificatelor de emisii pentru a sprijini decarbonizarea accelerată, bazată pe inovare și echitabilă din punct de vedere social – prin distribuirea veniturilor obținute în urma licitării certificatelor de emisii către bugetele naționale, Fondul pentru inovare și Fondul pentru modernizare asigurate de EU ETS și Fondul social pentru climă. Fondul social pentru climă a fost creat împreună cu ETS 2 pentru a atenua orice efecte sociale ale stabilirii prețului carbonului în noile sectoare.

Majoritatea modificărilor vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2024, însă unele se aplică deja. Pe parcursul raportului, sunt prezentate în detaliu rezultatele reformelor menționate mai sus, inclusiv evoluția implementării acestora.

2.2. Directiva EU ETS în contextul Regulamentului REPowerEU

Pentru a aborda cauzele profunde și impactul crizei energetice declanșate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, Comisia a prezentat planul REPowerEU[13]. Acesta include reforme și investiții specifice menite să elimine treptat dependența UE de importurile de combustibili fosili din Rusia, să asigure securitatea aprovizionării cu energie, să promoveze eficiența energetică și să accelereze transformarea energiei curate. Pentru a pune planul în acțiune, în februarie 2023, Parlamentul și Consiliul au adoptat Regulamentul 2023/435[14] (Regulamentul REPowerEU).

---

[10] Regulamentul (UE) 2023/957 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2015/757 pentru includerea activităților de transport maritim în schema UE de comercializare a certificatelor de emisii și pentru monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră suplimentare și a emisiilor de la alte tipuri de nave (JO L 130, 16.5.2023).

[11] Regulamentul (UE) 2023/955 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de instituire a Fondului social pentru climă și de modificare a Regulamentului (UE) 2021/1060 (JO L 130, 16.5.2023).

[12] Regulamentul (UE) 2023/956 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de instituire a unui mecanism de ajustare a carbonului la frontieră (JO L 130, 16.5.2023).

[13] Comunicarea Comisiei – REPowerEU Plan (Planul REPowerEU) [COM(2022) 230 final].

[14] Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 (JO L 63, 28.2.2023).

Regulamentul REPowerEU include mobilizarea Fondului pentru inovare ca una dintre sursele de finanțare pentru punerea în aplicare a planului. În plus, acesta modifică Directiva EU ETS pentru a direcționa 27 de milioane de certificate nealocate din rezerva pentru stabilitatea pieței, care altfel și-ar pierde valabilitatea, până la 31 decembrie 2030, pentru a realimenta Fondul pentru inovare. Acest lucru este explicat în continuare în capitolele 5 și 8.

3. Acoperirea EU ETS

Începând din 2021, EU ETS se aplică în cele 27 de state membre ale UE și în țările Asociației Europene a Liberului Schimb (AELS) – Islanda, Liechtenstein și Norvegia (țări EU ETS), precum și în cazul centralelor electrice din Irlanda de Nord[15]. Începând din ianuarie 2020, EU ETS este legat și de schema Elveției de comercializare a certificatelor de emisii. Modul în care funcționează această legătură este descris în capitolul 13.

EU ETS acoperă emisiile generate de producția de energie electrică și termică, de industria energointensivă și de sectorul aviației din Europa. În 2022, aceste emisii au reprezentat 36 % din totalul emisiilor UE – provenite de la 8 640 de centrale electrice și termice și instalații de producție, precum și de la 390 de operatori de aeronave care efectuează zboruri între aeroporturile din Spațiul Economic European (SEE) și din SEE către Elveția și Regatul Unit. Majoritatea instalațiilor care intră sub incidența EU ETS emit mai puțin de 50 000 de tone echivalent de dioxid de carbon (echivalent CO_2) pe an[16] (70,7 %). Dintre acestea, 4 793 sunt clasificate drept instalații cu emisii mici[17]. Dintre cele rămase, majoritatea instalațiilor emit între 50 000 și 500 000 de tone de echivalent CO_2 pe an[18] (21,9 % din total) și doar o fracțiune dintre acestea emit peste 500 000 de tone de echivalent CO_2 pe an[19] (7,4 % din total). Țările ETS au raportat că în 2022 au fost închise 219 instalații, în cazul a 133 dintre ele închiderea datorându-se unei reduceri a capacității până la o putere termică de mai puțin de 20 de megawați. Această situație plasează instalațiile sub pragul de acoperire prevăzut de EU ETS. Figura 1 prezintă defalcarea instalațiilor din EU ETS în funcție de nivelul emisiilor din 2022.

[15] În temeiul Protocolului privind Irlanda/Irlanda de Nord la Acordul privind retragerea Regatului Unit din UE.

[16] Instalații din categoria A.

[17] Un subset din cadrul instalațiilor de categoria A, cu emisii sub 25 000 de tone echivalent CO_2 pe an.

[18] Instalații din categoria B.

[19] Instalații din categoria C.

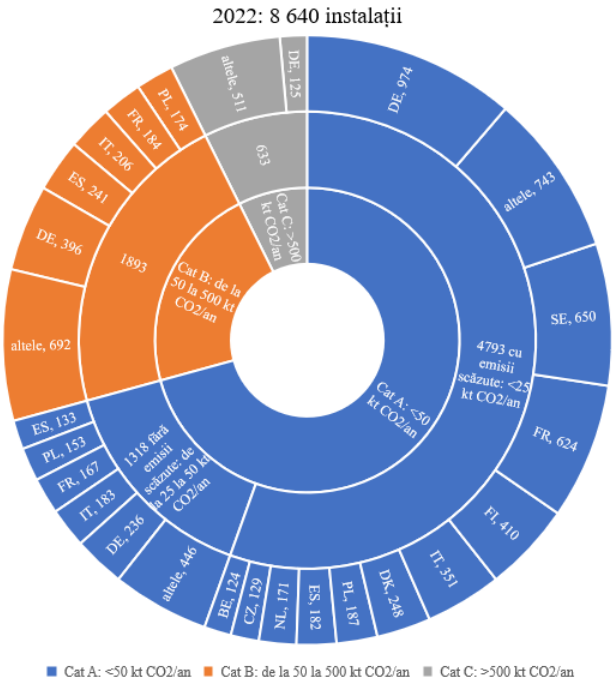

Figura 1: Numărul de instalații în funcție de categoria de emisii în 2022

Pentru a reduce sarcina administrativă, țările pot exclude instalațiile cu emisii sub 25 000 de tone de echivalent CO_2 pe an din EU ETS dacă sunt instituite măsuri alternative de reducere a emisiilor[20]. Începând din 2021, este, de asemenea, posibil să se excludă din EU ETS instalațiile care emit mai puțin de 2 500 de tone de echivalent CO_2 pe an[21], precum și unitățile de rezervă sau de back-up, care nu funcționează mai mult de 300 de ore pe an[22]. În 2022, 15 țări au optat pentru excluderea instalațiilor din sistem, reprezentând un total de 4,2 Mt echivalent CO_2. Acestea au reprezentat 0,32 % din emisiile provenite de la instalațiile incluse în EU ETS.

În sectorul aviației, majoritatea celor 390 de operatori reglementați în 2022 erau operatori comerciali (67 % din total)[23]. Un număr total de 174 de operatori (45 %) s-au calificat drept emițători mici[24], inclusiv 126 dintre cei 129 de operatori de aeronave necomerciale.

Pe lângă emisiile de dioxid de carbon (CO_2), EU ETS acoperă protoxidul de azot (N_2O) din producția de acid azotic, adipic și glioxilic și de glioxal, precum și perfluorocarburile (PFC) provenite din producția de aluminiu primar. În 2022, 22 de țări au raportat existența autorizațiilor pentru activități ETS care eliberează alte emisii decât cele de CO_2. Numai Norvegia a declarat activități de captare și stocare a carbonului. Țările care au raportat alte

[20] În temeiul articolului 27 din Directiva EU ETS.

[21] În temeiul articolului 27a alineatul (1) din Directiva EU ETS. În fiecare dintre cei trei ani care precedă notificarea transmisă Comisiei. Emisiile provenite din biomasă sunt excluse.

[22] În temeiul articolului 27a alineatul (3) din Directiva EU ETS.

[23] Un operator comercial de aeronave este, de exemplu, o companie de transport aerian de pasageri care prestează servicii pentru public. Un operator necomercial de aeronave este operatorul unei aeronave private.

[24] În conformitate cu articolul 55 din Regulamentul (UE) 2018/2066 (a se vedea nota de subsol 91).

emisii decât cele de CO_2 din activitățile ETS sunt prezentate în tabelul 1 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[25].

3.1. Transportul maritim inclus în domeniul de aplicare al EU ETS începând cu 2024

În temeiul Directivei EU ETS revizuite, EU ETS va acoperi emisiile de gaze cu efect de seră generate de transportul maritim începând din ianuarie 2024. Inițial, va acoperi doar emisiile de CO_2 și, ulterior, din 2026, emisiile de CH_4 (metan) și N_2O. Sunt incluse emisiile provenite de la toate navele mari (cu un tonaj brut mai mare sau egal cu 5 000) care intră în porturile UE, indiferent de pavilionul pe care îl arborează, în ceea ce privește:

- 50 % din emisiile generate de călătoriile care încep sau se încheie în afara UE (permițând țării terțe să decidă cu privire la măsurile adecvate pentru partea rămasă din emisii);
- 100 % din emisiile generate între două porturi din UE și atunci când navele se află în porturile UE.

Transportul maritim este un emițător important de CO_2, generând aproximativ 3-4 % din totalul emisiilor de CO_2 ale UE (peste 124 de milioane de tone de CO_2 în 2021) dacă se iau în considerare toate emisiile generate de călătoriile înspre și dinspre UE[26]. Includerea sa în EU ETS asigură faptul că sectorul contribuie la obiectivele climatice ale UE. Acest lucru va stimula și mai mult eficiența energetică, soluțiile cu emisii scăzute de carbon și reducerea diferenței de preț dintre combustibilii alternativi și combustibilii maritimi tradiționali.

Sistemul se bazează pe dispozițiile în vigoare pentru alte sectoare EU ETS, precum și pe Regulamentul 2015/757[27] privind monitorizarea și raportarea emisiilor generate de transportul maritim. Obligațiile ETS pentru sectorul maritim vor fi introduse treptat. În cursul unei perioade inițiale de introducere treptată, sectorul transportului maritim va fi obligat să restituie certificate numai pentru o parte din emisiile proprii, astfel cum se prevede mai jos.

- 2025: pentru 40 % din emisiile proprii raportate în 2024;
- 2026: pentru 70 % din emisiile proprii raportate în 2025;
- din 2027: pentru 100 % din emisiile proprii raportate în 2026 și în anii următori.

Această abordare de introducere treptată nu subminează integritatea de mediu a EU ETS, deoarece, atunci când se restituie mai puține certificate în comparație cu emisiile verificate generate de transportul maritim în 2024 și 2025, statele membre vor anula un număr de certificate corespunzător diferenței respective.

---

[25] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

[26] Raport al Comisiei – Cel de al patrulea raport anual al Comisiei Europene privind emisiile de CO_2 generate de transportul maritim (perioada 2018-2021), 13.3.2023 [SWD(2023) 54 final].

[27] Regulamentul (UE) 2015/757 al Parlamentului European și al Consiliului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE (JO L 123, 19.5.2015).

Se prevede o clauză de raportare și revizuire pentru a monitoriza punerea în aplicare a normelor aplicabile sectorului maritim, în special pentru a detecta și a aborda comportamentul evaziv într-un stadiu incipient, precum și pentru a evalua evoluțiile relevante din cadrul Organizației Maritime Internaționale.

4. Plafonul pentru emisii

Plafonul din EU ETS stabilește volumul maxim absolut de emisii pe care entitățile reglementate le pot emite într-o etapă de comercializare. Acesta corespunde numărului de certificate emise pentru perioada respectivă. Plafonul scade anual pentru a asigura îndeplinirea de către UE a obiectivului general de reducere a emisiilor. Acest lucru oferă, de asemenea, entităților reglementate siguranță cu privire la penuria preconizată de certificate.

Se aplică calcule separate ale plafonului pentru emisiile provenite de la instalații și de la operatorii de aeronave. În 2022, plafonul pentru emisiile provenite de la instalații a fost de 1 528 579 492 de certificate. Pentru aviație, în 2022 au fost emise 27 268 379 de certificate.

În perioada 2021-2023, plafonul pentru aviație a scăzut cu o rată de 2,2 % pe an. În ceea ce privește calcularea plafonului pentru instalații, acesta este echivalent cu 43 003 515 certificate pe an. Tabelul 1 prezintă cifrele anuale ale plafonului EU ETS începând din 2021.

Tabelul 1: Cifre privind plafonul anual EU ETS pentru instalații și operatori de aeronave

Anul	**Plafon anual (instalații)**	**Plafon anual (aviație)**
2021	1 571 583 007	28 306 545
2022	1 528 579 492	27 268 379

În temeiul Directivei EU ETS revizuite, plafonul pentru emisii este redus pentru a duce la scăderea emisiilor și a se alinia la obiectivul climatic al UE pentru 2030 – cu 62 % până în 2030, comparativ cu 2005. În acest scop, factorul de reducere este majorat la 4,3 % pe an în perioada 2024-2027 și la 4,4 % pe an începând din 2028. În plus, plafonul este redus de două ori – cu 90 de milioane de certificate în 2024 și cu 27 de milioane de certificate în 2026.

Aceste ajustări recunosc deja faptul că emisiile generate de transportul maritim vor fi incluse în EU ETS începând cu 2024. Plafonul pentru 2024 este majorat cu 78,4 milioane de certificate pe baza emisiilor medii ale sectorului raportate pentru 2018 și 2019. Comisia a adoptat Decizia 2023/1575[28] pentru a ține seama de ajustările plafonului care intră în vigoare în 2024.

Figura 2 ilustrează modificările plafonului pe parcursul tuturor etapelor EU ETS, inclusiv reducerile viitoare.

[28] Decizia (UE) 2023/1575 a Comisiei din 27 iulie 2023 privind cantitatea de certificate care trebuie emisă pentru întreaga Uniune, pentru anul 2024, în temeiul Sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii (JO L 192, 31.7.2023).

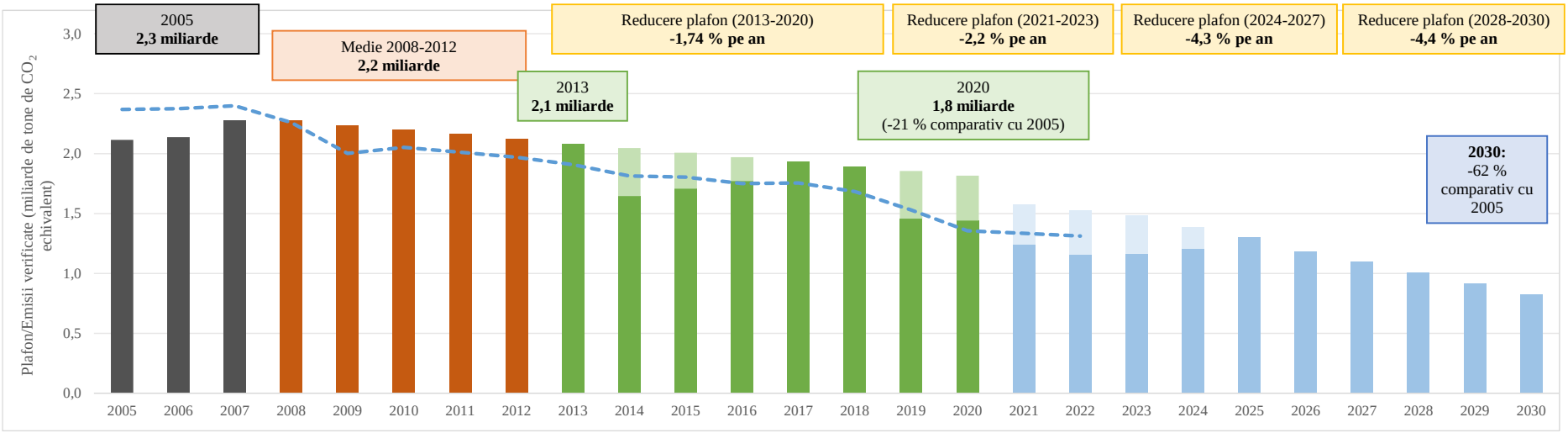

Figura 2: Plafonul pentru emisii din cadrul EU ETS comparativ cu emisiile verificate (având în vedere revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS, și anume o stabilire a unei noi baze în 2024 și 2026, incluzând sectorul transportului maritim în 2024 și factorul linear de reducere de 4,3 % în perioada 2024-2027 și de 4,4 % începând cu 2028). Sectorul aviației nu este inclus. Din cauza modificărilor domeniului de aplicare, cifrele pentru perioada 2005-2007 nu sunt direct comparabile cu cele mai recente. Începând din 2021, EU ETS nu mai acoperă instalațiile din Regatul Unit, ci doar producătorii de energie electrică din Irlanda de Nord. Legendă: bare (plafon), barele de culoare deschisă în perioada 2014-2016 (certificate concentrate din licitații), barele de culoare deschisă începând din 2019 (certificate care au intrat în rezerva pentru stabilitatea pieței), linia punctată (emisii verificate).

5. Licitarea certificatelor

Licitarea este principala metodă de distribuire a certificatelor în cadrul EU ETS, reprezentând până la 57 % din plafon[29]. Regulamentul privind licitațiile[30] stabilește norme care asigură desfășurarea licitațiilor într-un mod deschis, transparent, armonizat și nediscriminatoriu. Acesta precizează calendarul, administrarea și alte aspecte ale licitării certificatelor de emisii.

În 2022, licitațiile au continuat să aibă loc prin intermediul Bursei Europene de Energie (European Energy Exchange AG – EEX):

- ca platformă comună de licitație pentru 25 de state membre care participă la o procedură de achiziții publice comune;
- pentru Polonia, care a optat să nu participe la procedura de achiziții publice comune, dar nu și-a desemnat încă propria platformă de licitație;
- pentru Islanda, Liechtenstein și Norvegia, după modificarea Acordului privind SEE în 2019, pentru a permite participarea acestora la Acordul privind achizițiile publice comune pentru platforma comună de licitație;
- pentru ca Regatul Unit să liciteze certificate pentru producătorii de energie electrică din Irlanda de Nord.

EEX a licitat, de asemenea, pentru Germania, ca platformă de licitație separată.

Tabelul 2 oferă o imagine de ansamblu asupra volumelor anuale de certificate scoase la licitație de EEX începând cu 2021.

Tabelul 2: Volumele totale de certificate scoase la licitație (1 ianuarie 2021 - 30 iunie 2023)

Anul	Certificate generale	Certificate pentru aviație
2021	582 952 500	3 785 500
2022	482 389 000	3 698 000
2023 (până la 30 iunie)	247 762 000	2 326 500

În total, în 2022 au avut loc 222 de licitații, dintre care două au fost anulate. La 1 februarie, licitația pentru platforma comună de licitație a fost anulată din cauza unei probleme tehnice. În conformitate cu articolul 9 din Regulamentul privind licitațiile, volumul corespunzător de certificate de emisii a fost distribuit în cadrul următoarelor patru licitații. La 2 martie, licitația pentru Polonia a fost anulată deoarece volumul total al ofertelor s-a situat sub volumul certificatelor de emisii scoase la licitație. Această licitație a fost anulată în conformitate cu articolul 7 alineatul (5) din Regulamentul privind licitațiile, iar volumul a fost distribuit, de

[29] În practică, cota exactă variază, deoarece volumul certificatelor scoase la licitație a fost redus pentru a contribui la rezerva pentru stabilitatea pieței, în timp ce volumul certificatelor alocate cu titlu gratuit nu s-a modificat.

[30] Regulamentul (UE) nr. 1031/2010 al Comisiei din 12 noiembrie 2010 privind calendarul, administrarea și alte aspecte ale licitării certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității (JO L 302, 18.11.2010).

asemenea, în cadrul a patru licitații ulterioare. În prima jumătate a anului 2023 au fost organizate 109 licitații. Nicio licitație nu a fost anulată în această perioadă.

Începând din iulie 2023, volumele scoase la licitație includ certificatele alocate din rezerva pentru stabilitatea pieței Mecanismului de redresare și reziliență în temeiul Regulamentului REPowerEU. Certificatele scoase la licitație în temeiul Regulamentului REPowerEU vor genera 20 de miliarde EUR pentru mecanism până la 31 august 2026[31].

Figura 3 oferă o imagine de ansamblu asupra prețurilor de închidere a licitațiilor pe piața carbonului din UE în 2022 și în prima jumătate a anului 2023. Cel mai mare preț de licitație din 2022, de 97,51 EUR, a fost atins la 8 februarie. Cel mai mic preț, de 57,91 EUR, a fost înregistrat la 7 martie 2022 într-o perioadă de volatilitate crescută a pieței declanșată de invadarea la scară largă a Ucrainei de către Rusia. Prețul mediu a ajuns la 80,18 EUR în 2022. Intervalul de prețuri a fost mai restrâns în prima jumătate a anului 2023, fiind cuprins între 75,04 EUR (17 ianuarie) și 96,33 EUR (28 februarie).

Platformele de licitație publică periodic rezultatele detaliate ale fiecărei licitații pe site-urile lor[32]. Informații suplimentare referitoare la desfășurarea licitațiilor, inclusiv la participare, grade de acoperire și prețuri, sunt disponibile în rapoartele țărilor ETS privind licitațiile[33].

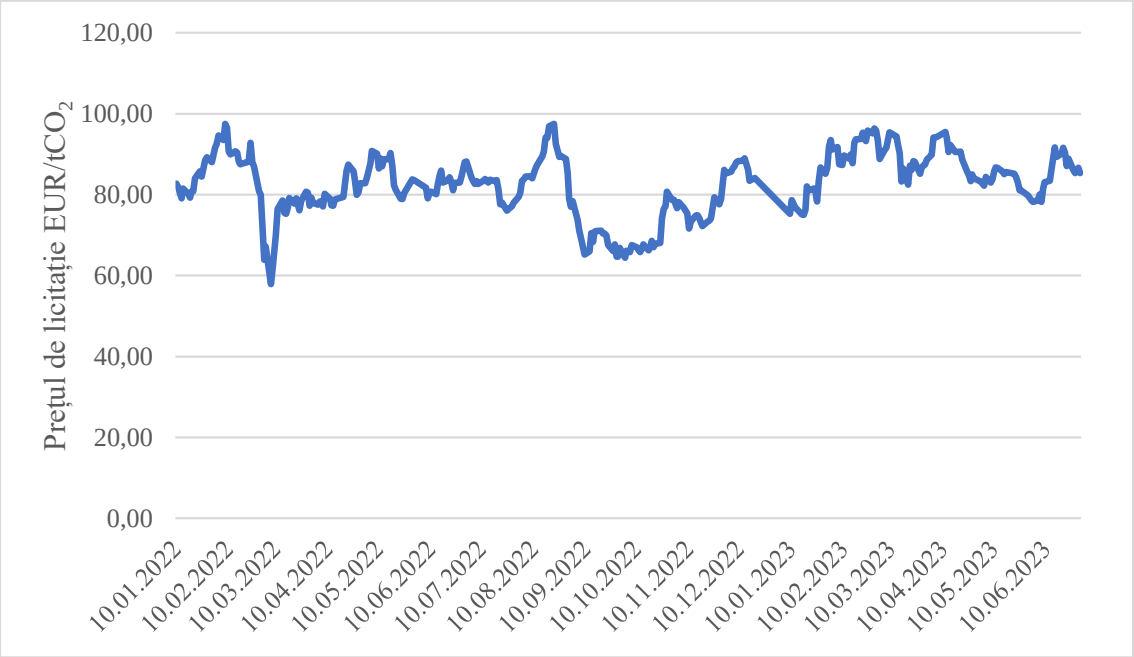

Figura 3: Prețurile de închidere a licitațiilor pentru certificate generale (1 ianuarie 2022 - 30 iunie 2023)

[31] Revizuire normativă, Publicarea calendarului revizuit al licitațiilor pentru 2023, DG CLIMA, 23.7.2023.

[32] EEX, Licitațiile EU ETS.

[33] Rapoarte privind licitațiile, DG CLIMA, 30.6.2023.

6. Alocarea cu titlu gratuit a certificatelor

Deși licitația este metoda principală de distribuire a certificatelor de emisii în EU ETS, un volum semnificativ de certificate este alocat cu titlu gratuit entităților reglementate pentru a combate riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon[34]. Alocarea cu titlu gratuit este o măsură tranzitorie care se adresează în principal sectorului industrial.

O listă specifică privind riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon identifică sectoarele expuse riscului de relocare a emisiilor de dioxid de carbon care sunt eligibile pentru a primi alocări cu titlu gratuit la 100 % din nivelurile de referință relevante. Lista pentru perioada 2021-2030[35] identifică 63 de sectoare și subsectoare care acoperă aproximativ 94 % din emisiile industriale în cadrul EU ETS.

Alocarea cu titlu gratuit pentru sectoare specifice se bazează pe criterii de referință în materie de performanță. Aceste criterii de referință reflectă intensitatea medie a emisiilor pe unitate de produs a celor mai eficiente 10 % instalații din fiecare sector. Acestea sunt reduse treptat pentru a crește stimulentele pentru decarbonizare și promovarea inovării. În 2021, Comisia a actualizat valorile de referință ETS[36], care se aplică în prima perioadă de alocare (2021-2025). Criteriile de referință vor fi actualizate pentru a doua perioadă de alocare (2026-2030). În conformitate cu Directiva EU ETS revizuită, ratele anuale de reducere vor fi apoi majorate pentru a stimula suplimentar transformarea industrială: rata minimă de la 0,2 % la 0,3 %, iar rata maximă de la 1,6 % la 2,5 %.

Începând din 2021, volumele alocărilor cu titlu gratuit se ajustează atunci când apar modificări ale producției industriale[37]. Pragul pentru ajustări este stabilit la o creștere sau scădere cu 15 % a producției. Operatorii au obligația de a prezenta autorităților naționale relevante rapoarte anuale privind datele de producție. Pe baza acestor date, se pot face ajustări ale volumului alocărilor cu titlu gratuit emise. Această rigoare suplimentară[38] a condus la o creștere a numărului de ajustări anuale ale volumului alocărilor cu titlu gratuit. Numărul mediu de cereri depuse în 2021 și 2022 a fost de aproximativ 3 600, de aproximativ trei ori mai mare decât media anuală până în 2020.

---

[34] Poate avea loc o relocare a emisiilor de dioxid de carbon dacă activitățile reglementate de ETS ar fi transferate în țări din afara UE cu politici climatice mai puțin ambițioase și ar conduce astfel la o creștere a emisiilor totale de gaze cu efect de seră.

[35] Decizia delegată (UE) 2019/708 a Comisiei din 15 februarie 2019 de completare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește stabilirea sectoarelor și subsectoarelor considerate ca fiind expuse riscului de relocare a emisiilor de dioxid de carbon pentru perioada 2021-2030 (JO L 120, 8.5.2019).

[36] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/447 al Comisiei din 12 martie 2021 de stabilire a valorilor de referință revizuite pentru alocarea cu titlu gratuit a certificatelor de emisii pentru perioada 2021-2025, în temeiul articolului 10a alineatul (2) din Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 87, 15.3.2021).

[37] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/1842 al Comisiei din 31 octombrie 2019 de stabilire a normelor de aplicare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește noi modalități de ajustare a alocării cu titlu gratuit a cotelor de emisii din cauza modificării nivelului de activitate (JO L 282, 4.11.2019).

[38] Până în 2020, pragul a fost stabilit la 50 % pentru scăderile producției, în timp ce creșterile au fost luate în considerare numai atunci când au fost legate de schimbări fizice care extind capacitatea.

Inițial, alocarea cu titlu gratuit pentru perioada 2021-2025 a fost stabilită la 2 791 de milioane de certificate pentru 7 430 de instalații. Cu un preț estimat al carbonului de 85 EUR/tonă de echivalent CO_2, valoarea acestei alocări s-ar ridica la aproximativ 47 de miliarde EUR în fiecare an în această perioadă. Până la jumătatea anului 2023, Comisia a adoptat opt decizii[39] de ajustare a volumelor alocărilor cu titlu gratuit, ceea ce a dus la o reducere de 90,4 milioane de certificate. Cu toate acestea, în paralel, Comisia a adoptat trei decizii[40] prin care s-a corectat nivelul inițial al alocării cu titlu gratuit, adăugându-se 3,4 milioane de certificate. Acest lucru a fost necesar din cauza erorilor constatate în datele transmise de instalații și pentru punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești. Per ansamblu, alocarea cu titlu gratuit pentru perioada 2021-2025 a fost redusă cu 87 de milioane de certificate până în prezent în comparație cu decizia inițială.

Ajustările nivelului alocării cu titlu gratuit se efectuează din rezerva pentru instalațiile nou-intrate (NER). Aceste ajustări includ, de asemenea, modificări ale alocării ca urmare a deschiderii sau închiderii instalațiilor. Volumul inițial al NER la începutul anului 2021 se ridica la 331,3 milioane de certificate. Printre acestea s-au numărat certificatele nealocate și 200 de milioane de certificate din rezerva pentru stabilitatea pieței.

Tabelul 3 sintetizează nivelurile anuale ale alocării cu titlu gratuit în prima perioadă de alocare (nivelurile inițiale și ajustate).

Tabelul 3: Alocarea cu titlu gratuit în perioada 2021-2025 (milioane de certificate)

Anul	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Alocare cu titlu gratuit inițială (UE-27 + Islanda, Liechtenstein și Norvegia)	559,6	558,9	558,2	557,5	556,8	2 791,1
Alocare cu titlu gratuit efectivă	545,9	543,0	539,2	538,4	537,7	2 704,1
Alocare cu titlu gratuit ajustată și corectată	-13,7	-15,9	-19,0	-19,1	-19,1	-87,0

Revizuirea Directivei EU ETS aliniază alocarea cu titlu gratuit la schema EU ETS consolidată. Ea extinde domeniul de aplicare al activităților reglementate de sistem și al criteriilor de referință[41] pentru a elimina factorii de descurajare a introducerii de noi tehnologii, cum ar fi cum ar fi hidrogenul din surse regenerabile sau producția de oțel pe bază de hidrogen. În paralel,

[39] Autoritatea AELS de Supraveghere a adoptat, de asemenea, decizii pentru Islanda, Liechtenstein și Norvegia.

[40] Autoritatea AELS de Supraveghere a adoptat, de asemenea, decizii pentru Islanda, Liechtenstein și Norvegia.

[41] Anexa I la Directiva EU ETS – activități care intră în domeniul de aplicare al EU ETS.

sunt introduse condiții pentru accesul la alocarea cu titlu gratuit sub forma auditurilor energetice și, pentru anumite instalații, a planurilor de neutralitate climatică. Normele de punere în aplicare privind alocarea cu titlu gratuit sunt în curs de revizuire.

În anumite sectoare ETS (ciment, aluminiu, îngrășăminte, hidrogen, fier și oțel), alocarea cu titlu gratuit va fi înlocuită treptat cu un mecanism de ajustare a carbonului la frontieră (*carbon border adjustment mechanism* – CBAM) începând din 2026. Regulamentul 2023/956[42] (Regulamentul CBAM) a fost adoptat ca una dintre reformele prevăzute de pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55” pentru a atenua riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon, pe măsură ce UE își mărește nivelul de ambiție în materie de climă. Importatorii de produse din sectoarele CBAM vor suporta o taxă pentru emisiile încorporate, echivalentă cu cea plătită de producătorii din UE în cadrul EU ETS. O perioadă de tranziție care începe în 2023 introduce treptat noul regim[43]. Veniturile provenite din eliminarea treptată a certificatelor cu titlu gratuit pentru sectoarele CBAM vor fi utilizate pentru a majora bugetul Fondului pentru inovare.

7. Veniturile din comercializarea certificatelor de emisii

EU ETS generează venituri substanțiale care sunt utilizate pentru a promova acțiunile în domeniul climei. Acestea includ finanțarea investițiilor în transformarea energetică, decarbonizarea industrială și inovarea tehnologică, precum și măsuri sociale în sprijinul tranziției verzi. Astfel, expunerea sectoarelor ETS la prețul carbonului poate fi, de asemenea, redusă în timp. Un preț mai mare al carbonului generează venituri mai mari.

Veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii în cadrul EU ETS sunt alocate în principal bugetelor statelor membre. În plus, o parte dintre certificate sunt scoase la licitație și finanțează Fondul pentru inovare și Fondul pentru modernizare. Fondul pentru inovare a succedat programului NER 300, care a fost finanțat de EU ETS până în 2020. Tabelele 2 și 3 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[44] includ o defalcare a veniturilor ETS din 2022 pe țări EU ETS, iar tabelul 4 prezintă veniturile generate în 2022 pentru Fondul pentru inovare și Fondul pentru modernizare. Documentul de lucru al serviciilor Comisiei[45] include, de asemenea, un rezumat al punerii în aplicare a NER 300 și al proiectelor sprijinite prin fondurile sale (tabelul 5).

În 2022, EU ETS a generat venituri totale obținute în urma licitării certificatelor de emisii de 38,8 miliarde EUR, cu 7,7 miliarde EUR mai mult decât în 2021. Din această sumă, 29,7 miliarde EUR au fost distribuite direct statelor membre[46]. Acestea au raportat că au cheltuit, în medie, 76 % din aceste venituri pentru proiecte legate de climă și energie – la fel ca în 2021 și în concordanță cu media de 75 % din perioada 2013-2020. Aproximativ 25 % din veniturile statelor membre sunt alocate pentru acțiuni specifice în domeniul climei și al

[42] A se vedea nota de subsol 11.

[43] Comisia adoptă norme detaliate de raportare pentru faza de tranziție a mecanismului de ajustare a carbonului la frontieră, DG Impozitare și Uniune Vamală, 17 august 2023.

[44] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

[45] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

[46] Diferența rămasă reprezintă veniturile cumulate în cadrul fondurilor pentru inovare și modernizare și veniturile distribuite Islandei, Liechtensteinului și Norvegiei, precum și Regatului Unit în ceea ce privește Irlanda de Nord.

energiei, 27 % sunt alocate fondurilor de mediu specifice, iar 48 % sunt alocate bugetelor naționale. Statele membre au continuat, de asemenea, să își utilizeze veniturile pentru a aborda impactul social al crizei energetice. O prezentare mai detaliată a raportării statelor membre cu privire la utilizarea veniturilor lor ETS în 2022 este disponibilă în Raportul intermediar din 2023 privind politicile climatice[47].

Înainte de cea mai recentă revizuire, Directiva EU ETS prevedea ca statele membre să utilizeze cel puțin 50 % din veniturile lor obținute în urma licitării certificatelor de emisii[48] și toate veniturile provenite din certificatele de emisii pentru aviație în scopuri legate de climă și energie. Directiva revizuită introduce obligația statelor membre de a cheltui toate veniturile din EU ETS[49] (sau o sumă echivalentă) pentru tranziția verde, inclusiv pentru măsuri sociale. În contextul domeniului de aplicare extins, statele membre sunt, de asemenea, încurajate să sprijine decarbonizarea transportului maritim și protecția biodiversității marine. Normele revizuite privind cheltuielile au intrat deja în vigoare la 5 iunie 2023; raportul de anul viitor va aborda acest aspect.

7.1. Costurile indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon

Statele membre pot acorda ajutoare de stat anumitor industrii mari consumatoare de energie electrică pentru costurile emisiilor indirecte de dioxid de carbon, în special pentru costurile care rezultă din prețurile mari ale energiei electrice ca urmare a faptului că întreprinderile din domeniul energiei transferă consumatorilor costurile de cumpărare a certificatelor de emisii. Comisia a adoptat orientările EU ETS privind ajutoarele de stat pentru a armoniza punerea în aplicare a acestor ajutoare între statele membre și pentru a reduce la minimum denaturările concurenței pe piața unică. Aceste orientări s-au aplicat mai întâi costurilor indirecte suportate în perioada 2013-2020[50]. Orientările au fost revizuite în 2020 pentru a acoperi perioada 2021-2030[51].

În 2022, statele membre au plătit pentru prima dată costuri indirecte pe baza orientărilor revizuite privind ajutoarele de stat. În practică, aceasta înseamnă că au notificat Comisiei scheme pentru noua perioadă în vederea evaluării ajutoarelor de stat, care au fost ulterior aprobate ca fiind compatibile cu piața unică.

Spre deosebire de 2021, Lituania a încetat compensarea costurilor indirecte în 2022. Cu toate acestea, Slovenia și Austria au introdus scheme noi, dar vor începe plățile abia în 2023. Aceasta înseamnă că, în 2022, 13 state membre au plătit industriei costurile indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon suportate de instalații în 2021. Portugalia poate fi adăugată pe această listă,

[47] Urmează a fi adoptat; COM(2023) 653 final.

[48] Inclusiv certificate distribuite pentru solidaritate și creștere economică.

[49] Aceeași obligație se va aplica veniturilor generate de noul ETS 2 pentru clădiri, transportul rutier și industriile cu emisii scăzute, atunci când vor fi lansate.

[50] Orientări privind anumite măsuri de ajutor de stat acordate în contextul schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră după 2012 (JO C 158, 5.6.2012).

[51] Orientări privind anumite măsuri de ajutor de stat acordate în contextul sistemului de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră după 2021 (JO C 317, 25.9.2020).

dar schema sa a fost adoptată abia la sfârșitul anului 2022, ceea ce înseamnă că plățile au avut loc mai târziu și nu sunt încă disponibile date[52].

În termen de trei luni de la sfârșitul fiecărui an, statele membre în care există o schemă de compensare a costurilor indirecte trebuie să publice valoarea totală a compensațiilor plătite, inclusiv o defalcare pe sectoare și subsectoare beneficiare. Tabelul 4 sintetizează datele publicate de statele membre cu privire la compensațiile plătite în 2022. Aceste sume compensatorii sunt, de asemenea, comparate cu veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii în 2021[53].

[52] A se vedea cazul privind ajutorul de stat SA.100103. Bugetul schemei portugheze este de 25 de milioane EUR.

[53] Excluzând veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii pentru aviație.

Tabelul 4: Sume plătite în 2022 pentru costurile indirecte suportate în 2021

Stat membru	**Sume plătite pentru costurile indirecte suportate în 2021 (milioane EUR)**	**Numărul destinatarilor (instalații)**	**Venituri obținute în urma licitării certificatelor de emisii în 2021[54] (milioane EUR)**	**Cotă din veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii cheltuită pentru compensarea costurilor indirecte**
Belgia (FL)	75,2	37	527,3	17,0 %
Belgia (WL)	14,2	15		
Cehia	30,3	27	601,9	5,0 %
Germania	806	676	5 270,9	15,3 %
Grecia[55]	111,6	52	1 003,9	11,1 %
Spania	244	211	2 452,4	10,0 %
Finlanda	63,3	50	404,6	15,6 %
Franța	300,2	275	1 445,9	20,7 %
Italia	146,8	229	2 495,8	5,9 %
Luxemburg	12	4	7,3	176,7 %
Țările de Jos	59,8	59	894	6,7 %
Polonia	167,6	92	4 966,4	3,4 %
România	126	29	480,1	26,2 %
Slovacia	1	7	275,8	0,0 %

Totalul plăților suportate de aceste 13 state membre pentru costurile indirecte în 2022 a reprezentat aproximativ 2,16 miliarde EUR. Acest total este mai mic decât suma de 2,38 miliarde EUR plătită în 2021. Orientările EU ETS revizuite au redus numărul sectoarelor eligibile pentru compensare. Numărul instalațiilor care au beneficiat de ajutor a scăzut, de asemenea: de la peste 2 000 în 2021 la aproximativ 1 750 în 2022. Orientările EU ETS revizuite au actualizat, de asemenea, factorii de emisie utilizați de statele membre pentru a calcula valoarea maximă a ajutorului, ceea ce a dus la plăți mai scăzute pe megawatt-oră de consum de referință. Pe de altă parte, includerea sectorului de rafinare, precum și introducerea posibilității de a limita contribuția proprie maximă la costurile indirecte pentru industriile foarte

[54] Excluzând veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii pentru aviație.
[55] Cifrele pentru Grecia sunt provizorii. Având în vedere că schema sa de compensare a fost aprobată abia în mai 2023, exercițiul de plată nu fusese încă finalizat la momentul raportării.

mari consumatoare de energie electrică (și anume la 1,5 % din valoarea adăugată brută a beneficiarului) au efectul opus de creștere a valorii totale a ajutorului.

În cadrul noilor scheme puse în aplicare de statele membre, beneficiarii ar trebui să reinvestească o parte din ajutor în proiecte care le reduc amprenta de carbon directă sau indirectă și, prin urmare, expunerea la riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon.

Prețul carbonului utilizat pentru evaluarea costurilor indirecte suportate în 2021 (calculat ca preț mediu al contractelor futures pentru anul respectiv înregistrat în 2020) a fost de 25,09 EUR, aproape egal cu suma de 25,20 EUR utilizată pentru costurile indirecte suportate în 2020. Schemele de compensare au, de regulă, un buget calculat pentru întreaga perioadă de aplicare (care, pentru majoritatea statelor membre, acoperă perioada 2021-2030).

Plățile costurilor indirecte au scăzut, de asemenea, în termeni relativi. Totalul plăților pentru costurile indirecte în 2022 a reprezentat 10,4 % din veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii în 2021 colectate de cele 13 state membre. În 2021, acestea au cheltuit, în medie, 19,2 % din veniturile lor obținute în urma licitării certificatelor de emisii pentru costurile indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon. În acest caz, principalul factor nu este reducerea compensației, ci creșterea veniturilor obținute în urma licitării certificatelor de emisii în 2021 comparativ cu 2020.

Statele membre care cheltuiesc peste 25 % din veniturile pe care le-au obținut în urma licitării certificatelor de emisii pentru costurile indirecte în orice an au, de asemenea, obligația de a publica un raport în care să explice motivele depășirii acestui prag. În 2022, majoritatea statelor membre au rămas cu mult sub acest prag. Creșterea veniturilor din licitații este, de asemenea, principalul factor determinant în acest sens. Cu toate acestea, două state membre au cheltuit peste 25 % din veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii pentru plățile costurilor indirecte: Luxemburg și România.

Cheltuielile Luxemburgului au depășit cu mult veniturile sale totale obținute în urma licitării certificatelor de emisii. În mare parte, acest lucru s-a datorat unei scăderi a volumului licitațiilor țării, cauzată în principal de utilizarea de către aceasta a certificatelor ETS pentru compensarea emisiilor în sectoarele vizate de Regulamentul privind partajarea eforturilor („mecanismul de flexibilitate ESR”). Efectul net este că Luxemburgul a primit mai puțin de jumătate din valoarea veniturilor în 2021 comparativ cu 2020. În termeni absoluți, compensația Luxemburgului din 2022 a scăzut, de fapt, în comparație cu 2021. În schimb, România a depășit doar ușor pragul și a explicat că acest lucru s-a datorat parțial redresării economice, care a condus la o creștere a producției industriale și a consumului de energie electrică.

7.2. Fondul pentru inovare

Finanțat integral de EU ETS, Fondul pentru inovare este unul dintre cele mai mari programe de finanțare din lume pentru implementarea de soluții și tehnologii inovatoare cu emisii de carbon scăzute și zero în domeniul energiei, al industriei și al mobilității „zero net”. Fondul oferă granturi pentru proiecte care vizează implementarea comercială a tehnologiilor inovatoare cu emisii scăzute de carbon și introducerea pe piață a unor soluții industriale pentru decarbonizarea Europei și sprijinirea tranziției către neutralitatea climatică.

Comisia prezintă separat rapoarte mai detaliate cu privire la punerea în aplicare a Fondului pentru inovare. Cel de-al doilea raport intermediar privind punerea în aplicare a Fondului pentru inovare este așteptat în T4 2023[56].

În ceea ce privește rezultatele concrete obținute până în prezent, 16 proiecte la scară largă și 16 proiecte la scară mică au semnat acorduri de grant în urma celei de-a doua runde de cereri de propuneri încheiate în 2022. Fonduri de peste 1,8 miliarde EUR vor finanța inovarea, inclusiv în sectorul cimentului, al hidrogenului, al substanțelor chimice și în industria prelucrătoare, și vor promova decarbonizarea în opt țări ETS[57]. Aproximativ 60 de milioane EUR vor finanța inovarea la scară mică în mai multe sectoare greu de decarbonizat, inclusiv în sectorul sticlei, al cimentului, al stocării energiei și al surselor regenerabile de energie[58].

Cu ajutorul proiectelor care au primit sprijin din Cehia, Slovenia, Lituania și Cipru, echilibrul sectorial și geografic al Fondului pentru inovare s-a îmbunătățit. Până în iunie 2023, portofoliul total al Fondului pentru inovare numără 69 de proiecte în curs de implementare, cu o contribuție ETS de 3,1 miliarde EUR[59]. La finalizare, se estimează că aceste proiecte vor realiza economii de emisii de aproximativ 215 Mt de echivalent CO_2 în primii 10 ani de funcționare.

Stimulentul oferit de prețul carbonului în cadrul EU ETS pentru aceste proiecte este mult mai mare decât cuantumul finanțării din Fondul pentru inovare. De exemplu, avantajul prețului carbonului pentru scenariile economice ale întreprinderilor în urma proiectelor sprijinite de Fondul pentru inovare până în prezent este de aproximativ 17,3 miliarde EUR (costurile carbonului evitate ca urmare a reducerii emisiilor). Acest stimulent depășește în mod clar sprijinul acordat de Fondul pentru inovare acestor proiecte, în valoare de 3,1 miliarde EUR. Acest lucru reflectă logica EU ETS, conform căreia prețul carbonului reprezintă principalul stimulent pe termen lung, iar Fondul pentru inovare completează acest stimulent pentru a accelera schimbarea[60].

În paralel, 18 proiecte care nu au fost selectate în cadrul primelor două runde de cereri de propuneri (atât la scară largă, cât și la scară mică) au fost selectate pentru a beneficia de asistență pentru dezvoltare din cadrul Fondului pentru inovare. Acest sprijin se ridică la 6,87 milioane EUR și este furnizat de Banca Europeană de Investiții (BEI). De la începutul programului, 43 de proiecte au primit asistență pentru dezvoltarea de proiecte, creând o rezervă solidă de propuneri viitoare de bună calitate.

[56] Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind punerea în aplicare a Fondului pentru inovare [COM(2022) 416 final].

[57] Proiectele vor contribui la eforturile de decarbonizare depuse de șase state membre (Bulgaria, Franța, Germania, Polonia, Suedia și Țările de Jos), plus Islanda și Norvegia.

[58] 16 granturi din Fondul pentru inovare al UE acordate unor proiecte în întreaga Europă, DG CLIMA, 6 iunie 2023.

[59] Portofoliu actualizat de proiecte semnate în cadrul Fondului pentru inovare.

[60] Considerentul 20 din Directiva 2009/29/CE, reafirmat în considerentul 14 din Directiva (UE) 2018/410.

Cea de-a treia cerere de propuneri de proiecte la scară largă s-a axat în mod specific pe domenii legate de planul REPowerEU al UE. În iulie 2023, au fost preselectate 41 de proiecte[61] pentru pregătirea de acorduri de grant pentru o contribuție fără precedent din Fondul pentru inovare în valoare de 3,6 miliarde EUR. Se preconizează că acordurile vor fi semnate până la sfârșitul anului 2023. Cea de-a treia cerere de propuneri la scară mică, cu un buget de 100 milioane EUR, încheiată la 19 septembrie 2023, cu 72 de propuneri primite.

Revizuirea Directivei EU ETS aduce modificări importante Fondului pentru inovare. Fondul este majorat de la 450 la aproximativ 530 de milioane de certificate, din a căror vânzare se preconizează că se vor genera venituri în valoare de aproximativ 40 de miliarde EUR disponibile până 2030[62]. În domeniul de aplicare al fondului sunt incluse și alte sectoare – sectorul maritim, cel al clădirilor și cel al transportului rutier. De asemenea, sunt introduse noi elemente în acoperirea fondului pentru a-l alinia mai bine la nevoile pieței, inclusiv o categorie de proiecte la scară medie și mecanisme de finanțare, cum ar fi procedurile competitive de prezentare a ofertelor (licitații). Deși fondul rămâne axat pe inovarea revoluționară, acesta este extins pentru a impulsiona tehnologiile inovatoare, iar licitațiile ar trebui să sprijine acest lucru. În vederea revizuirii, Regulamentul 2019/856[63] privind Fondul pentru inovare a suferit o modificare. Se preconizează că acesta va intra în vigoare la începutul lunii noiembrie 2023.

Cea de-a patra cerere de propuneri, care vizează proiecte la scară mică, medie și mare, cu un buget provizoriu de 4 miliarde EUR, precum și prima licitație pentru hidrogen din surse regenerabile, cu un buget de 800 de milioane EUR, vor fi lansate înainte de sfârșitul anului 2023, în conformitate cu normele revizuite. Licitația-pilot și cea următoare sunt deschise statelor membre pentru a le aloca bugete naționale pentru sprijinirea de proiecte suplimentare – acesta este conceptul de „licitație ca serviciu” prezentat în Comunicarea privind Banca Europeană pentru Hidrogen[64].

7.3. Fondul pentru modernizare

Fondul pentru modernizare este un program de solidaritate finanțat din EU ETS. Acesta sprijină 10 state membre[65] cu venituri mai mici și, începând din 2024, 13 state membre cu venituri mai mici, în vederea îndeplinirii obiectivelor în materie de climă și energie pentru 2030, contribuind la implementarea de proiecte care prevăd modernizarea sistemelor energetice și îmbunătățirea

[61] UE investește 3,6 miliarde EUR din veniturile provenite din comercializarea certificatelor de emisii, DG CLIMA, 13 iulie 2023.

[62] La un preț estimat al carbonului de 75 EUR/tonă de CO_2.

[63] Regulamentul delegat (UE) 2019/856 al Comisiei din 26 februarie 2019 de completare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește funcționarea Fondului pentru inovare (JO L 140, 28.5.2019).

[64] Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Banca Europeană pentru Hidrogen, 16.3.2023 [COM(2023) 156 final].

[65] Primele state membre beneficiare sunt Bulgaria, Cehia, Croația, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Ungaria. În revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS au fost adăugate Grecia, Portugalia și Slovenia.

eficienței energetice. Bugetul său provine din licitarea unei cote din plafonul EU ETS; acesta este alocat între statele membre beneficiare conform unei chei de repartizare fixe[66].

Statele membre prezintă propuneri de investiții pe care le selectează pentru a fi evaluate de Banca Europeană de Investiții. Cu toate acestea, ele trebuie să utilizeze cea mai mare parte a resurselor lor din cadrul fondului pentru investiții prioritare care contribuie la progresul transformării lor energetice. Comisia ia o decizie de plată după ce o investiție este confirmată ca prioritate de către BEI sau este recomandată pentru finanțare de către Comitetul pentru investiții al fondului ca fiind neprioritară. Deciziile de plată sunt emise în două cicluri în fiecare an, acoperind investiții din toate statele membre beneficiare.

Plățile totale efectuate începând din ianuarie 2021 din Fondul pentru modernizare se ridică la aproximativ 7,5 miliarde EUR, de care beneficiază toate statele membre eligibile. Tabelul 5 prezintă sumele plătite pentru fiecare stat membru. În iunie 2023, Comisia a adoptat cea de-a cincea decizie de plată[67] în cadrul Fondului pentru modernizare. Pe această bază, BEI a efectuat plăți în valoare totală de 2,4 miliarde EUR către șapte state membre beneficiare[68] pentru a finanța 31 de propuneri de investiții. Prezentările pentru o altă rundă de propuneri din cadrul Fondului pentru modernizare s-au încheiat la 15 august 2023 pentru proiecte neprioritare și la 12 septembrie 2023 pentru proiecte prioritare.

[66] Anexa IIb la Directiva EU ETS – cheia de repartizare a Fondului pentru modernizare.

[67] Decizia Comisiei din 30 mai 2023 privind plata fondurilor din Fondul pentru modernizare în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului – Primul ciclu bianual de plată din 2023 [C(2023) 3643 final].

[68] Cea de-a cincea decizie de plată în cadrul Fondului pentru modernizare a autorizat plăți către România (1,1 miliarde EUR), Cehia (1 miliard EUR), Bulgaria (197 de milioane EUR), Polonia (47 de milioane EUR), Croația (88 de milioane EUR), Letonia (5 milioane EUR) și Lituania (1 milion EUR).

Tabelul 5: Totalul plăților din Fondul pentru modernizare (1 ianuarie 2021 - 30 iunie 2023)

Statul membru beneficiar	Sume plătite începând din 2021 (milioane EUR)
Bulgaria	196,6
Cehia	2 677,2
Estonia	87,0
Croația	210,0
Ungaria	108,6
Lituania	114,0
Letonia	5,0
Polonia	1 036,2
România	2 558,2
Slovacia	519,5
TOTAL	**7 512,2**

Revizuirea Directivei ETS aduce modificări importante ale dimensiunii și guvernanței Fondului pentru modernizare. Dimensiunea fondului este majorată cu 110 milioane de certificate în plus față de cele 640 de milioane inițiale. Această sumă suplimentară este împărțită între 13 state membre beneficiare – cei 10 beneficiari inițiali plus Grecia, Portugalia și Slovenia. Tot mai multe resurse ETS din cadrul fondului sunt alocate resurselor prioritare, în timp ce lista priorităților este extinsă. Regulamentul 2020/1001[69] privind Fondul pentru modernizare este în curs de modificare în perspectiva revizuirii. Adoptarea sa este prevăzută pentru T4 2023. Regulamentul modificat ar urma să intre în vigoare la 1 ianuarie 2024, pentru ca noile norme să se aplice deja în primul ciclu de plăți din anul respectiv.

8. Reduceri ale emisiilor în cadrul EU ETS

În 2022, emisiile totale din cadrul EU ETS s-au ridicat la 1 362,1 milioane de tone de echivalent CO_2 (în scădere de la 1 364,9 milioane de tone de echivalent CO_2 în 2021). Emisiile provenite de la instalații au reprezentat 1 313 milioane de tone de echivalent CO_2, cu 1,8 % mai puține decât în 2021. Reducerea emisiilor a fost determinată în principal de instalațiile industriale (-6,5 % în 2022). Emisiile generate de producția de energie electrică și termică au crescut pentru

[69] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/1001 al Comisiei din 9 iulie 2020 de stabilire a unor norme detaliate de aplicare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește funcționarea Fondului pentru modernizare care sprijină investițiile în vederea modernizării sistemelor energetice și a îmbunătățirii eficienței energetice a anumitor state membre (JO L 221, 10.7.2020).

al doilea an consecutiv (+2,4 % în 2022). Acest lucru s-a datorat în principal crizei energetice din Europa și, ulterior, utilizării sporite a combustibililor fosili în producția de energie electrică.

Emisiile provenite de la instalațiile industriale au scăzut cu 6,5 % în 2022 comparativ cu 2021. Scăderi semnificative au putut fi observate în producția de clincher de ciment, fontă brută sau oțel, substanțe chimice în vrac, var și calcinarea dolomitei/magnezitei și amoniac. O creștere a emisiilor ar putea fi observată în sectorul rafinării uleiului mineral. Tabelul 66 prezintă tendința emisiilor ETS provenite de la instalații în ultimii ani.

Tabelul 6. Emisii verificate provenite de la instalații în cadrul EU ETS [milioane de tone].

Anul	2019	2020	2021	2022
Emisii verificate provenite de la instalații staționare	1 530	1 356 (1 253 exceptând Regatul Unit)	1 337	1 313
Variație de la an la an	-9,1 %	-11,4 %	-1,4 % (6,6 % exceptând Regatul Unit)	-1,8 %
Emisii verificate provenite din producția de energie electrică și termică	822	696 (653 exceptând Regatul Unit)	708	725
Variație de la an la an	-14,7 %	-15,3 %	1,6 % (8,4 % exceptând Regatul Unit)	2,4 %
Emisii verificate provenite din producția industrială	708	660 (601 exceptând Regatul Unit)	629	588
Variație de la an la an	-1,6 %	-6,9 %	-4,7 % (4,6 % exceptând Regatul Unit)	-6,5 %

Figura 4 și figura 5 ilustrează tendința emisiilor provenite din arderea combustibililor fosili de către instalațiile EU ETS – în total și, respectiv, pe tip de combustibil. În total, emisiile prezintă o tendință descendentă. Cu toate acestea, tendința pe termen lung a înlocuirii antracitului cu gazele naturale s-a inversat în 2022, fiind legată de creșterea puternică a prețului gazelor naturale. Emisiile provenite din biomasă nu sunt acoperite de EU ETS; de aceea, nu sunt incluse în valorile emisiilor din celelalte secțiuni ale prezentului raport. Figura arată, de asemenea, o tendință de creștere a gradului de utilizare a biomasei de către instalațiile ETS, cu 16,7 % în plus față de emisiile generate de instalațiile ETS în 2022. Până în 2022, emisiile provenite din arderea biomasei au fost, în general, emisii cu factor zero.

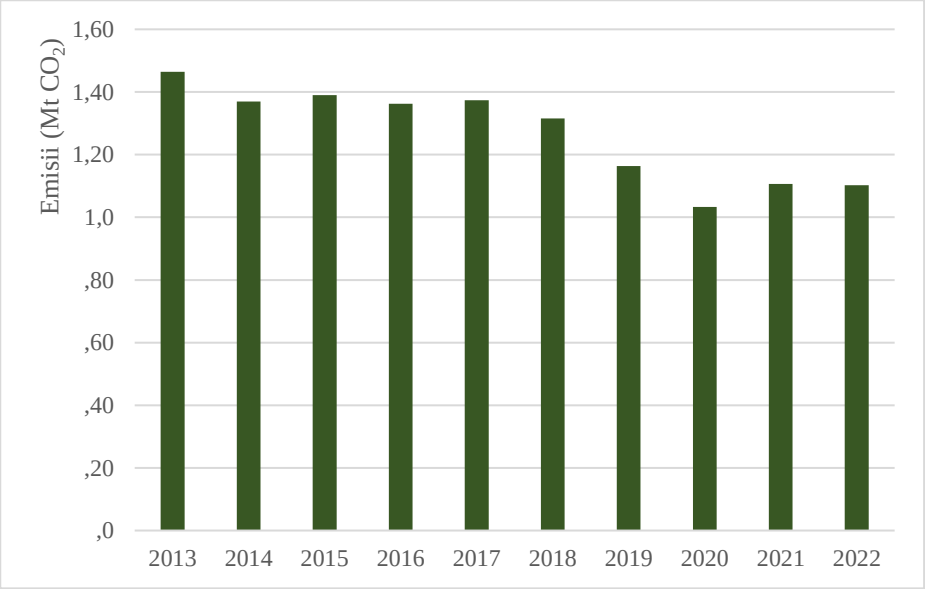

Figura 4: Tendința privind totalul emisiilor provenite din arderea combustibililor fosili în cadrul EU ETS

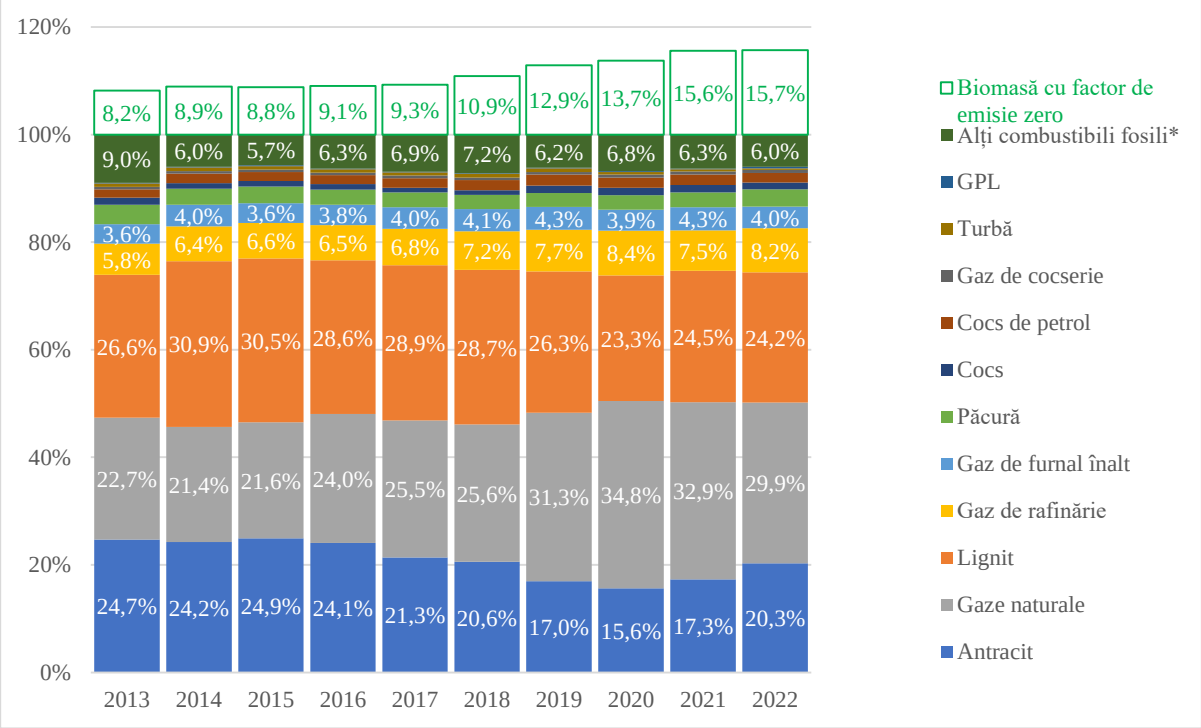

Figura 5: Tendința ponderii emisiilor pentru fiecare tip de combustibil (% din totalul emisiilor de combustibil în instalațiile ETS, etichetele nu apar dacă combustibilul nu atinge niciodată o cotă mai mare de 3 % din total)

[*] neacoperiți de alți combustibili specificați

Începând cu 1 ianuarie 2023[70], noile criterii de durabilitate și de reducere a emisiilor în temeiul Directivei privind energia din surse regenerabile[71] se aplică emisiilor provenite din biomasă cu factor de emisie zero în cadrul EU ETS. Acestea includ criterii mai stricte privind biocombustibilii și biolichidele și noi criterii pentru biomasa solidă și gazoasă.

Combustibilii din biomasă care îndeplinesc criteriile de durabilitate și criteriile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră aplicabile sau care nu fac obiectul acestor criterii pot fi considerați ca având factor de emisie zero. Aceasta înseamnă că emisiile lor de CO_2 nu sunt considerate CO_2 fosil. Operatorii nu trebuie să restituie certificate ETS pentru aceste emisii cu factor zero. Prin urmare, în figura 5, emisiile de biomasă cu factor de emisie zero sunt prezentate în plus față de emisiile generate de combustibilii fosili.

Figura 6 ilustrează modul în care emisiile cu factor zero provenite din biomasă sunt împărțite între instalațiile din categoriile A, B și C din EU ETS. În defalcare nu au fost luate în considerare faza de absorbție și valoarea netă a emisiilor. Emisiile cu factor zero provenite din biomasă au fost de 173 Mt de echivalent CO_2 în 2022 și similare cu anul precedent.

Emisiile provenite din alt tip de biomasă decât cea cu factor de emisie zero au rămas minime, la aproximativ 1,3 Mt de echivalent CO_2, reprezentând puțin peste 0,1 % din totalul emisiilor ETS provenite de la instalațiile staționare. Deși aceasta reprezintă aproape aceeași pondere ca în 2021, se preconizează că va crește ca urmare a înăspririi cerințelor privind biomasa cu factor de emisie zero, în special după 2023. Până la 1 ianuarie 2023, autoritățile naționale pot permite instalațiilor să reducă la zero emisiile generate de biomasă fără a demonstra conformitatea cu criteriile de durabilitate și de reducere a emisiilor din Directiva privind energia din surse regenerabile II.

[70] Articolul 38 alineatul (6) din Regulamentul privind monitorizarea și raportarea. Astfel cum s-a menționat mai sus, Regulamentul (UE) 2018/2066 a fost modificat în 2020 prin Regulamentul (UE) 2020/2085 și în 2022, prin Regulamentul (UE) 2022/388. A se vedea textul consolidat.

[71] Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (reformare) (JO L 328, 21.12.2018). A se vedea textul consolidat.

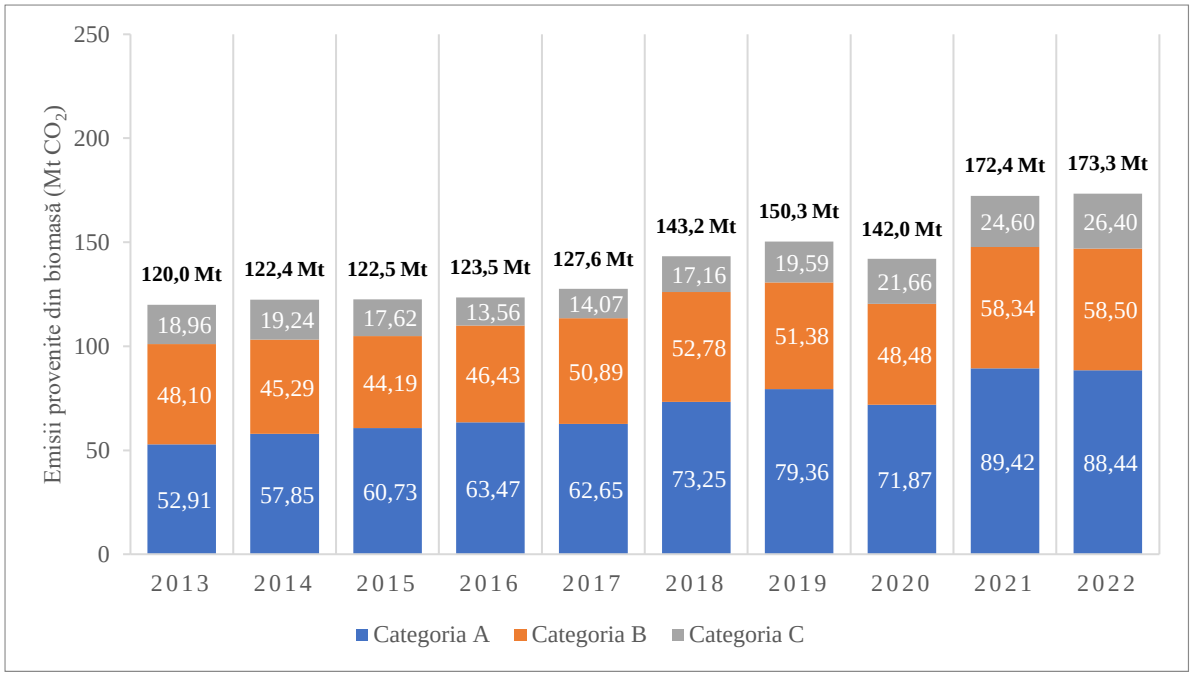

Figura 6: Emisiile anuale ale instalațiilor ETS, provenind din biomasă cu factor de emisie zero, din 2013 în 2020 (milioane de tone de echivalent CO_2)

9. Echilibrarea cererii și a ofertei pe piața carbonului din UE

Rezerva pentru stabilitatea pieței (RSP) a fost creată ca soluție pe termen lung, bazată pe norme, pentru un dezechilibru structural între oferta și cererea de certificate în cadrul EU ETS la începutul fazei 3. În 2013, piața carbonului din UE a înregistrat un excedent de 2,1 miliarde de certificate (după ce a dispus utilizarea a 1,6 miliarde de credite internaționale pentru asigurarea conformității în cadrul EU ETS).

Rezerva pentru stabilitatea pieței ajustează oferta de certificate în cadrul EU ETS în funcție de pragurile predefinite ale numărului total de certificate aflate în circulație (NTCA). Pe baza nivelului NTCA, certificatele sunt fie retrase[72] din licitații și plasate în rezervă, fie scoase din rezervă și scoase la licitație. Astfel, rezerva pentru stabilitatea pieței stimulează echilibrul și reziliența la viitoarele șocuri ale cererii și ofertei, permițând buna funcționare a pieței carbonului din UE. Rezerva a devenit funcțională în 2019 și, de atunci, a retras certificate din circulație.

Comisia publică NTCA anual. Acesta se calculează pentru anul precedent, în timp ce ajustările ofertei urmează publicării pe o perioadă de 12 luni și în conformitate cu o cheie specifică. La 15 mai 2023, Comisia a publicat Comunicarea privind NTCA în 2022[73]. Acesta s-a ridicat la un total de 1,13 miliarde de certificate – o scădere față de 2021, dar totuși peste pragul de activare a rezervei. Drept urmare, 272 de milioane de certificate (24 % din NTCA) sunt retrase din licitații în perioada septembrie 2023-august 2024. Figura 7 ilustrează tendința excedentului de certificate din EU ETS începând din 2013. Contribuțiile țărilor ETS la rezerva pentru stabilitatea pieței începând din 2019 sunt prezentate în tabelul 6 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[74].

[72] Rezerva pentru stabilitatea pieței retrage 24 % din NTCA atunci când se depășește numărul de 833 de milioane de certificate.

[73] Comunicare a Comisiei, Publicarea numărului total de certificate aflate în circulație în 2022 în scopurile rezervei pentru stabilitatea pieței în temeiul sistemului de comercializare a certificatelor de emisii instituit de Directiva 2003/87/CE (JO C 172, 15.5.2023).

[74] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

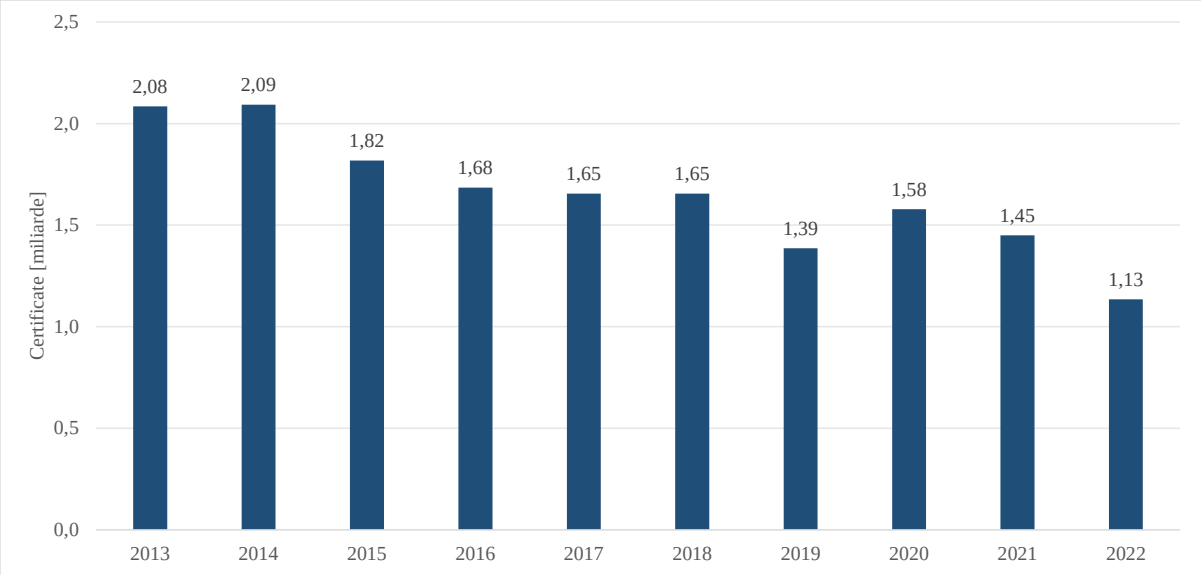

Figura 7: Excedentul de certificate din EU ETS (2013-2022)

Începând din 2023, rezerva pentru stabilitatea pieței invalidează certificatele din participațiile sale care depășesc un anumit prag[75]. Comisia a raportat cu privire la acest aspect în Comunicarea privind NTCA în 2022. Pragul aplicabil a fost volumul licitațiilor din 2022 (486 de milioane de certificate). La 31 decembrie 2022, rezerva pentru stabilitatea pieței conținea peste 3 miliarde de certificate. Drept urmare, 2,5 miliarde de certificate au fost invalidate la 1 ianuarie 2023. Certificatele rămase corespund celor plasate în rezervă prin intrările sale începând din 2019. Din acest volum rămas, 27 de milioane de certificate au fost admise în temeiul Regulamentului REPowerEU pentru a fi scoase la licitație pentru alimentarea Fondului pentru inovare. Calculul NTCA în 2023 va reflecta acest lucru.

Ca parte a pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”, au fost efectuate modificări importante pentru consolidarea rezervei – în cadrul revizuirii Directivei ETS și a Deciziei privind rezerva pentru stabilitatea pieței. Acestea vor intra în vigoare în 2024. În principal, rata de intrare în rezerva pentru stabilitatea pieței de 24 % este menținută, iar pragul de invalidare este stabilit la 400 de milioane de certificate. Mecanismul ratei de intrare este, de asemenea, adaptat pentru a atenua efectele de plafon. Atunci când NTCA se situează între 833 și 1 096 de milioane de certificate, mecanismul ratei de intrare nu va fi activat; în schimb, o proporție mai mică de certificate va fi dedusă din volumele scoase la licitație și plasată în rezervă. În plus, începând din 2024, cererea netă din sectorul aviației va fi inclusă în calculul NTCA. Comunicarea privind NTCA în 2023 va ține seama de aceste modificări. Aceasta urmează să se publice până la 1 iunie 2024.

10. Aviația

EU ETS reglementează emisiile din sectorul aviației începând din 2012. Din punct de vedere juridic, schema acoperă toate zborurile de plecare din SEE și toate zborurile de sosire în SEE. Cu toate acestea, în 2013, UE a limitat temporar obligațiile ETS la zborurile din cadrul SEE pentru a sprijini elaborarea unei măsuri globale bazate pe piață pentru reducerea emisiilor

[75] În temeiul articolului 1 alineatul (5a) din Decizia RSP.

generate de aviație de către Organizația Aviației Civile Internaționale (OACI)[76]. De atunci, domeniul de aplicare al Directivei ETS a fost extins de trei ori, astfel cum se explică mai jos.

Începând cu 1 ianuarie 2020, EU ETS acoperă, de asemenea, emisiile generate de zborurile de plecare către Elveția[77]. ETS-ul Elveției se aplică zborurilor spre aeroporturi din SEE. Se asigură astfel condiții de concurență echitabile în ambele direcții ale rutelor. În al doilea rând, începând cu 1 ianuarie 2021, EU ETS se aplică zborurilor de plecare către Regatul Unit. ETS-ul Regatului Unit se aplică zborurilor de plecare către aeroporturi din SEE, ceea ce menține acoperirea prețului carbonului pentru emisiile generate de sectorul aviației, în pofida ieșirii Regatului Unit din UE.

Cea de-a treia extindere a domeniului de aplicare va avea loc la 1 ianuarie 2024, când vor fi acoperite de EU ETS emisiile generate de majoritatea zborurilor[78] înspre și dinspre cele nouă regiuni ultraperiferice ale UE, precum și de zborurile de plecare din regiunile ultraperiferice către Elveția și Regatul Unit. În total, acest lucru va duce la o extindere a acoperirii ETS în ceea ce privește stabilirea prețului carbonului cu aproximativ 7 %. Elveția intenționează, de asemenea, să includă în ETS emisiile generate de zborurile de plecare către regiunile ultraperiferice începând cu aceeași dată.

În 2022 au fost emise 27 de milioane de certificate pentru aviație în conformitate cu domeniul de aplicare actualizat al EU ETS. S-au alocat cu titlu gratuit puțin peste 23,1 milioane de certificate. Operatorii de aeronave administrați de administratori naționali din SEE au primit cu titlu gratuit mai puțin de 0,4 milioane de certificate elvețiene pentru aviație în cadrul ETS-ului Elveției. Aproximativ 3,7 milioane de certificate pentru aviație au fost scoase la licitație în 2022.

Emisiile provenite de la operatorii de aeronave au crescut semnificativ în 2022 comparativ cu 2021. În 2022, emisiile s-au ridicat la 49,1 milioane de tone (inclusiv 0,5 milioane de tone în cadrul ETS-ului Elveției), în creștere de la 27,9 milioane de tone în 2021. Acestea au fost în continuare cu aproape 30 % mai reduse decât cele 68,2 milioane de tone emise în 2019. Cu toate acestea, din 2021, EU ETS nu mai acoperă zborurile de sosire din Regatul Unit. Exceptându-le pe acestea, emisiile generate de sectorul aviației din cadrul EU ETS se apropie de nivelurile din 2019, confirmând revenirea la nivelurile de emisii anterioare pandemiei de COVID-19[79].

Tabelul 7 prezintă emisiile verificate provenite de la operatorii de aeronave, împreună cu volumele certificatelor alocate cu titlu gratuit și scoase la licitație în sectorul aviației începând din 2019.

[76] Decizia nr. 377/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2013 privind derogarea temporară de la Directiva 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității (JO L 113, 25.4.2013).

[77] Emisiile verificate ajustate, excluzând zborurile de sosire din Regatul Unit: 21,5 Mt în 2020 și 55,8 Mt în 2019.

[78] Până în 2030, se prevede o derogare temporară de la EU ETS pentru emisiile generate de zborurile dintre un aerodrom situat într-o regiune ultraperiferică a unui stat membru și un aerodrom situat în același stat membru.

[79] Prezentare generală a sectorului european al aviației, 24-30 mai, Eurocontrol, 1.6.2023.

Tabelul 7: Aviația în cadrul EU ETS – emisii verificate, volume de certificate alocate cu titlu gratuit și scoase la licitație

Anul	2019	2020	2021	2022
Emisii verificate (milioane de tone de echivalent CO_2)	68,2	25,2	27,9	49,1
Variație de la an la an[80,81]	1 %	-63 %	30 %	75 %
Alocare cu titlu gratuit (UE-27 + Islanda, Liechtenstein și Norvegia + Regatul Unit + Elveția) [82,71,72]	31,3[83]	32,5	24,0	23,1
Alocare cu titlu gratuit din rezerva specială pentru instalațiile nou-intrate și operatorii cu o creștere rapidă	1,0	0,8	0,3	0,25
Volumele de certificate scoase la licitație	5,5	9,2	3,8	3,7

Adunarea OACI a adoptat o rezoluție referitoare la Schema de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională (CORSIA) în octombrie 2016. Această rezoluție a fost reconfirmată în revizuirile din 2019 și 2022. Obiectivul său principal este de a compensa emisiile de CO_2 generate de aviația internațională peste un anumit nivel de referință. Schema a fost lansată în 2021 și este voluntară pentru toate statele până în 2026. Începând din 2027, aceasta nu ar mai trebui să fie voluntară pentru țările cu activitate intensă în domeniul aviației. Nu este încă clar dacă toate țările obligate o vor aplica ulterior – unele au formulat

[80] Având în vedere domeniul de aplicare actualizat al aviației în cadrul EU ETS (excluzând zborurile de sosire din Regatul Unit).

[81] Elveția a inclus numai datele din 2020, 2021 și 2022.

[82] Aceste cifre nu iau în considerare toate cazurile de încetare a activității operatorilor de aeronave, nici certificatele acordate cu titlu gratuit din rezerva specială pentru instalațiile nou-intrate și operatorii cu creștere rapidă și nici returnările din 2012 ca urmare a modificării domeniului de aplicare. Surse: EUTL, DG CLIMA.

[83] Ținându-se seama de cifrele excluse din calcul ca urmare a cazurilor de încetare a activității unor operatori de aeronave, alocarea reală pentru 2019 ar fi cu 4 milioane mai scăzută decât cifra prezentată [a se vedea nota de subsol 8 din Comunicarea C(2020) 8643, JO C 428, 11.12.2020]. Alocarea pentru Regatul Unit (4,31 milioane de certificate din totalul pentru 2019) a fost suspendată în 2019, ca urmare a măsurilor de salvgardare adoptate de Comisie pentru protejarea integrității de mediu a EU ETS în cazurile în care dreptul Uniunii încetează să se aplice unui stat membru care se retrage din UE. Alocarea a fost reluată în 2020.

rezerve cu privire la schemă (de exemplu, China)[84]. Statele participante ar trebui să oblige companiile aeriene cu sediul în țările respective să compenseze emisiile proprii care depășesc un nivel de referință stabilit la 85 % din nivelurile din 2019 prin achiziționarea și anularea creditelor internaționale. Pentru a facilita progresele în cadrul OACI, limitarea la nivel intraeuropean a domeniului de aplicare al EU ETS pentru aviație a fost prelungită până la sfârșitul anului 2026, întrucât țările terțe ar trebui să aplice CORSIA începând din 2027. În plus, revizuirea EU ETS prevede că schema se va aplica zborurilor care implică țări care nu aplică CORSIA începând din 2027.

Directiva ETS revizuită promovează punerea în aplicare a principiului „poluatorul plătește" în sectorul aviației. Certificatele cu titlu gratuit pentru operatorii de aeronave vor fi eliminate treptat până la sfârșitul anului 2025. În același timp, 20 de milioane de certificate (cu o valoare de piață actuală estimată la aproximativ 1,6 miliarde EUR) sunt alocate pentru a sprijini în continuare utilizarea combustibililor alternativi eligibili. Acest lucru ar urma să determine creșterea stimulentului existent pe care EU ETS îl acordă pentru combustibilii alternativi față de combustibilii fosili, pentru care factorul de emisie zero asigură un stimulent financiar de aproximativ 300 EUR pe tonă de combustibil. Se preconizează că revizuirea în curs a Directivei privind impozitarea energiei va spori și mai mult acest stimulent.

Recunoscând că nu mai pot fi ignorate nici alte efecte ale aviației decât emisiile de CO_2[85], a fost introdus un cadru specific de monitorizare, raportare și verificare (MRV), care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2025. Fondul pentru inovare a fost extins pentru a sprijini reducerea impactului global al aviației asupra climei. Pe baza rezultatelor MRV privind alte efecte ale aviației decât emisiile de CO_2, Comisia va prezenta un raport până la sfârșitul anului 2027. Apoi va elabora, după caz, o propunere legislativă, însoțită de o evaluare a impactului, care va stabili modalitatea de atenuare a acestor efecte prin extinderea domeniului de aplicare al EU ETS pentru aviație la alte efecte ale aviației decât emisiile de CO_2.

În 2026, Comisia va evalua dacă CORSIA a fost consolidată și dacă este pusă în aplicare de principalele țări din afara Europei. Pe baza rezultatelor acestei evaluări, Comisia ar trebui să prezinte o propunere legislativă: (i) pentru a limita domeniul de aplicare al EU ETS la zborurile de plecare de pe aeroporturile din SEE, cu deducerea oricăror costuri suportate din compensarea CORSIA pe aceste rute și a scuti zborurile de sosire; sau (ii) pentru a aplica stabilirea prețului carbonului în cadrul ETS numai zborurilor și rutelor intraeuropene care implică țări care nu aplică CORSIA începând din 2027.

[84] Raport de evaluare a impactului care însoțește Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2003/87/CE în ceea ce privește contribuția sectorului aviației la obiectivul Uniunii de reducere a emisiilor la nivelul întregii economii și de punere în aplicare în mod corespunzător a unei măsuri globale bazate pe piață [SWD(2021) 603, 14.7.2021, p. 9].

[85] Impactul global al aviației globale asupra climei este considerabil mai mare decât componenta de CO_2 luată individual, pe care EU ETS o reglementează în prezent. Impactul global al aviației este estimat a fi de două până la patru ori mai mare decât cel al emisiilor de CO_2 dacă se iau în considerare și alte efecte decât emisiile de CO_2. Abordarea acestor emisii este relevantă, întrucât Grupul interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC) a identificat, în cel de-al șaselea raport de evaluare al său privind atenuarea schimbărilor climatice, aviația internațională (și transportul maritim) ca sectoare cu obiective climatice care nu ating nivelul necesar pentru a reduce creșterea temperaturii globale în conformitate cu Acordul de la Paris.

11. Supravegherea pieței

Piața carbonului din UE face obiectul unor norme solide de supraveghere a pieței consacrate pe pieţele financiare ale UE. Atât instrumentele spot, cât și instrumentele financiare derivate pe certificatele de emisii sunt clasificate ca instrumente financiare în temeiul Directivei 2014/65/UE[86]. Această clasificare se reflectă, de asemenea, în legislația secundară, inclusiv în Regulamentul privind licitațiile, care supraveghează piața primară (licitații de certificate).

Supravegherea pieței carbonului din UE este partajată între autoritățile financiare din toate statele membre[87], sub coordonarea autorității europene de reglementare, Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA). Acestea monitorizează comportamentul participanților la piață prin cerințe ample de raportare și transparență. În plus, Regulamentul 596/2014[88] privind abuzul de piață obligă participanții la piață să raporteze imediat ordinele și tranzacțiile suspecte. La rândul lor, autoritățile naționale au competența de a reacționa prin măsuri de remediere sau sancțiuni, în cazul în care identifică abuzuri de piață.

Având în vedere criza energetică și creșterea prețurilor ETS, la 22 martie 2022, ESMA a publicat o anchetă aprofundată privind funcționarea pieței carbonului din UE[89]. Raportul a furnizat o analiză detaliată a pieței, concluzionând că aceasta funcționează în mod corespunzător și că variațiile observate ale prețurilor sunt în conformitate cu principiile fundamentale ale pieței. În plus, ESMA a propus o serie de recomandări pentru a îmbunătăți și mai mult transparența și integritatea pieței carbonului din UE.

În plus, Comisia a efectuat un studiu de piață privind participarea operatorilor la licitații și la pieţele secundare în a doua jumătate a anului 2022. Sondajul, la care au răspuns peste 900 de operatori, a confirmat rolul important al entităților financiare în buna funcționare a pieței carbonului din UE. În general, operatorii au avut opinii favorabile față de structura actuală de achiziționare a certificatelor de emisii prin licitații și comercializare pe piața secundară. Majoritatea operatorilor apelează la intermediari financiari pentru a achiziționa certificate de emisii și pentru a-și respecta obligațiile. Principalele motive pe care operatorii le prezintă pentru apelarea la intermediari sunt nevoia redusă de certificate, eficiența din punctul de vedere al costurilor și cunoașterea limitată a pieţelor financiare.

În acest context, Directiva ETS revizuită include mai multe modificări pentru a îmbunătăți și mai mult transparența pieței carbonului din UE. Autorității ESMA i s-a solicitat să efectueze o evaluare periodică a funcționării pieţelor carbonului din UE și să o includă în raportul său periodic privind tendințele, riscurile și vulnerabilitățile de pe pieţele financiare. La 31 august 2023, în cel de-al doilea raport al său din 2023 privind tendințe, riscurile și vulnerabilitățile,

[86] Directiva 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind pieţele instrumentelor financiare și de modificare a Directivei 2002/92/CE și a Directivei 2011/61/UE (JO L 173, 12.6.2014).

[87] Lista autorităților naționale competente responsabile potrivit Regulamentului privind abuzul de piață se poate consulta pe site-ul ESMA.

[88] Regulamentul (UE) nr. 596/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind abuzul de piață (regulamentul privind abuzul de piață) și de abrogare a Directivei 2003/6/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivelor 2003/124/CE, 2003/125/CE și 2004/72/CE ale Comisiei (JO L 173, 12.6.2014).

[89] ESMA70-445-38, Raportul final al ESMA privind certificatele de emisii, 28.3.2022.

ESMA a raportat că piața carbonului din UE a rămas stabilă în 2023 și a continuat să funcționeze în conformitate cu principiile fundamentale ale pieței.

Ca parte a reformei EU ETS, Comisia s-a angajat, de asemenea, să introducă mai multe modificări în legislația de punere în aplicare a EU ETS pentru a îmbunătăți și mai mult transparența pieței carbonului. Aceste schimbări, prin care se modifică Regulamentul privind licitațiile și Regulamentul privind registrul, sunt conforme cu recomandările din raportul ESMA. Pentru a facilita monitorizarea pieței, autoritățile naționale competente și ESMA vor primi date detaliate pentru fiecare licitație și vor avea acces regulat la datele din registrul Uniunii. În plus, vor fi efectuate modificări pentru a facilita identificarea tranzacțiilor pur bilaterale în registrul Uniunii. Lucrările de modificare a regulamentelor privind licitațiile și registrul pentru punerea în aplicare a acestor angajamente sunt în curs.

La 5 iulie 2023, Organizația Internațională a Comisiilor de Valori Mobiliare (IOSCO) și-a publicat raportul privind piețele carbonului care respectă normele de conformitate (*compliance carbon markets* – CCM)[90]. Este un organism internațional care reunește autoritățile de reglementare a valorilor mobiliare din lume, fiind recunoscut ca organism care stabilește standarde la nivel mondial pentru sectorul valorilor mobiliare. Bazându-se pe învățămintele desprinse din actualele CCM și pe bunele practici de pe piețele instrumentelor financiare derivate pe mărfuri, raportul a evaluat tranzacționarea instrumentelor spot și derivate pe piețele primare și secundare între jurisdicții.

Raportul IOSCO indică cele mai bune practici aplicabile pe piața carbonului din UE. Printre acestea se numără rezerva pentru stabilitatea pieței pentru a limita riscul de ofertă excedentară de certificate, clasificarea certificatelor de emisii și a instrumentelor financiare derivate ca instrumente financiare, aplicarea unui cadru cuprinzător de supraveghere a pieței în cazul piețelor de mărfuri, inclusiv norme privind transparența și raportarea tranzacțiilor, abuzul de piață, combaterea spălării banilor și supravegherea eficace de către autoritățile competente. Raportul formulează 12 recomandări pentru a ajuta jurisdicțiile să înființeze CCM, în linii mari în conformitate cu cadrul de reglementare actual care reglementează piața carbonului din UE.

12. Cadrul pentru monitorizarea și raportarea emisiilor

O schemă EU ETS funcțională și credibilă din punctul de vedere al mediului este asigurată printr-un cadru solid de cerințe de monitorizare, raportare, verificare și acreditare. Aceste cerințe sunt armonizate în Regulamentul 2018/2066 (Regulamentul privind monitorizarea și raportarea)[91] și în Regulamentul 2018/2067 (Regulamentul privind acreditarea și verificarea)[92].

[90] FR09/23 – *Compliance Carbon Markets*— (Piețele carbonului care respectă normele de conformitate), IOSCO, raport final, 5.7.2023.

[91] Astfel cum s-a menționat mai sus, Regulamentul (UE) 2018/2066 a fost modificat în 2020 prin Regulamentul (UE) 2020/2085 și în 2022 prin Regulamentul (UE) 2022/388. A se vedea textul consolidat.

[92] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/2067 al Comisiei din 19 decembrie 2018 privind verificarea datelor și acreditarea verificatorilor în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului, JO L 334, 31.12.2018. Regulamentul a fost modificat în 2020 prin Regulamentul (UE) 2020/2084 al Comisiei. A se vedea textul consolidat.

În fiecare an, țările raportează cu privire la punerea în aplicare a acestor regulamente și a Directivei EU ETS.

12.1. Monitorizarea și raportarea

Sistemul de monitorizare a emisiilor în cadrul EU ETS se bazează pe o abordare modulară. Acesta oferă operatorilor un grad ridicat de flexibilitate, asigurând astfel atât eficiența din punctul de vedere al costurilor, cât și fiabilitatea datelor privind emisiile. Operatorii pot folosi mai multe metode de monitorizare (bazate pe calcul sau pe măsurători, precum și, în mod excepțional, bazate pe abordări alternative), inclusiv o combinație de metode pentru părți separate ale unei instalații. Pentru operatorii de aeronave sunt permise numai abordările bazate pe calcul, consumul de combustibil fiind parametrul central de zbor. Regulamentul privind monitorizarea și raportarea impune atât instalațiilor, cât și operatorilor de aeronave să dețină un plan de monitorizare aprobat de autoritatea națională competentă. Acest lucru îi împiedică să efectueze o selecție arbitrară a metodelor de monitorizare și previne variațiile temporale. În 2022, cinci țări ETS[93] au continuat să permită instalațiilor să utilizeze planuri de monitorizare simplificate în cazurile cu risc scăzut[94]. În ceea ce privește aviația, numai Belgia a raportat utilizarea acestei dispoziții pentru instalațiile cu emisii scăzute.

Cerințele legale pentru monitorizarea emisiilor sunt îndeplinite în mod eficace de majoritatea instalațiilor. Majoritatea instalațiilor au utilizat metodologia bazată pe calcul[95] pentru a-și calcula emisiile. Doar 145 de instalații (1,7 %) din 22 de țări au raportat că utilizează sisteme de măsurare continuă a emisiilor (SMCE), cu nouă instalații mai puține decât în 2021. Dintre acestea, 91 de instalații au utilizat SMCE pentru a măsura emisiile de CO_2, 45 pentru N_2O și 9 pentru ambele gaze. SMCE este utilizat cel mai frecvent în Germania și Cehia. În 34 de instalații, emisiile măsurate conțineau și CO_2 din biomasă. Dintre instalațiile care utilizau SMCE, 69 utilizau metodologia pentru mai mult de 95 % din emisiile proprii, iar alte 76 utilizau o combinație de SMCE și o metodologie bazată pe calcul.

Numai 11 țări au raportat utilizarea unei abordări alternative; aceasta a fost folosită pentru 27 de instalații care au generat în total aproximativ 2,6 milioane de tone de echivalent CO_2 (cu 4 instalații mai puțin decât în 2021, dar cu 0,16 milioane de tone de echivalent CO_2 mai mult în ceea ce privește emisiile). O instalație din Țările de Jos generează 60 % din totalul emisiilor raportate utilizând metodologia alternativă, din cauza structurii sale complexe.

[93] Aceste state membre au fost Danemarca, Finlanda, Lituania, Țările de Jos și Ungaria. Croația nu mai utilizează raportarea simplificată pentru raportare.

[94] În temeiul articolului 13 din Regulamentul privind monitorizarea și raportarea [Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/2066 al Comisiei din 19 decembrie 2018 privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 601/2012 al Comisiei] (JO L 334, 31.12.2018). Regulamentul a fost modificat în 2020 prin Regulamentul (UE) 2020/2085 al Comisiei și în 2022 prin Regulamentul (UE) 2022/388 al Comisiei. A se vedea textul consolidat.

[95] Principalul motiv este faptul că metodologia bazată pe măsurători necesită know-how și resurse considerabile, pe care mulți operatori mai mici nu le dețin.

Majoritatea instalațiilor respectau nivelurile minime implicite[96] prevăzute în Regulamentul privind monitorizarea și raportarea în 2022. Potrivit raportărilor, numai 96 de instalații din categoria C (în creștere de la 89 în 2021) s-au abătut la cel puțin un parametru de la cerința de a aplica cele mai înalte niveluri pentru fluxurile-sursă majore. Acestea erau situate în 17 țări diferite (în scădere de la 18 în 2021) și reprezentau 15,1 % din instalațiile din categoria C. Aceste abateri sunt permise numai în cazul în care operatorul demonstrează că respectarea celui mai ridicat nivel nu este fezabilă din punct de vedere tehnic sau presupune costuri nerezonabile. De îndată ce aceste condiții nu se mai aplică, operatorul trebuie să își îmbunătățească în mod corespunzător sistemul de monitorizare.

Regulamentul privind monitorizarea și raportarea a fost modificat pentru a ține seama de revizuirea Directivei EU ETS[97]. Normele actualizate se vor aplica de la 1 ianuarie 2024, când va începe următorul ciclu de monitorizare. Printre altele, acestea reflectă o nouă evoluție în temeiul Directivei EU ETS revizuite, și anume faptul că instalațiile de incinerare a deșeurilor municipale vor începe să își monitorizeze și să își raporteze emisiile în cadrul EU ETS începând din 2024. Cea de-a doua revizuire a regulamentului, cu modificări suplimentare, va începe spre sfârșitul anului 2023.

12.2. Acreditarea și verificarea

Pentru a putea efectua verificări în conformitate cu Regulamentul privind acreditarea și verificarea, verificatorii monitorizării emisiilor din cadrul EU ETS trebuie să fie acreditați de un organism național de acreditare. Verificatorii acreditați pot să își desfășoare activitatea pe baza principiului recunoașterii reciproce în toate țările EU ETS, să se bucure pe deplin de avantajele pieței unice și să asigure o disponibilitate suficientă. O prezentare detaliată a aspectelor legate de acreditare și verificare în 2022 este inclusă în tabelul 8 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[98].

În 2022, existau 110 verificatori acreditați pentru instalațiile staționare și 23 pentru operatorii de aeronave. În plus, 28 de țări au raportat că cel puțin un verificator străin a fost activ pe teritoriul lor în 2022, iar 6 țări au raportat că aveau doar verificatori străini. Acest lucru arată că recunoașterea reciprocă a verificatorilor între țări continuă să funcționeze cu succes.

Se constată că nivelul de conformitate al verificatorilor cu Regulamentul privind acreditarea și raportarea este ridicat. Pentru 2022, numai Norvegia și Franța au raportat suspendări ale verificatorilor (două în Norvegia și una în Franța) și numai România a raportat retragerea acreditării unui verificator (într-un singur caz). Prin comparație, în 2021 au existat două suspendări și o retragere.

---

[96] Regulamentul privind monitorizarea și raportarea prevede obligația tuturor operatorilor de a respecta anumite niveluri minime. Sursele de emisii mai mari trebuie să îndeplinească niveluri mai ridicate (implicând o calitate mai fiabilă a datelor), în timp ce surselor mai mici li se aplică cerințe mai puțin stricte, din motive legate de eficiența din punctul de vedere al costurilor.

[97] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/2122 al Comisiei din 17 octombrie 2023 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2018/2066 privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L, 2023/2122, 18.10.2023).

[98] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

În paralel cu revizuirea Regulamentului privind monitorizarea și raportarea, Regulamentul privind acreditarea și verificarea este în curs de revizuire, adoptarea fiind planificată în T1 2024 – înainte de termenul de transmitere a rapoartelor privind datele de referință verificate, care este 30 mai 2024.

12.3. Autoritățile competente

Organizarea autorităților naționale competente responsabile cu punerea în aplicare a EU ETS diferă de la o țară la alta. În unele țări, implică mai multe autorități locale; în altele, punerea în aplicare prezintă un grad mai ridicat de centralizare. Țările aleg aceste abordări în funcție de eficacitatea din punctul de vedere al costurilor și al timpului. O prezentare generală a coordonării EU ETS este furnizată în tabelele 9 și 10 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[99].

Toate țările ETS au raportat că, în 2022, cel puțin o autoritate competentă centrală a fost implicată în punerea în aplicare a EU ETS. În 15 țări sunt implicate numai autoritățile centrale competente. Țările au raportat că utilizează instrumente diferite de coordonare între autorități, cum ar fi o autoritate competentă centrală responsabilă cu activitatea de monitorizare, raportare, acreditare și verificare (12 țări) sau care are un rol de coordonare[100] (nouă țări), instrucțiuni obligatorii și orientări din partea unei autorități competente centrale pentru autoritățile locale (cinci țări), formare comună pentru autoritățile competente (șapte țări) și grupuri de lucru sau reuniuni periodice între autorități (12 țări). În 2022, 14 țări nu au utilizat niciunul dintre aceste instrumente; țările respective au o organizare cu un grad mai ridicat de centralizare și, prin urmare, au nevoie de mai puține instrumente de coordonare.

În 2022, 16 țări nu au perceput taxe administrative de la operatorii de instalații pentru autorizarea și aprobarea planurilor de monitorizare (în creștere față de 15 țări în 2021). De asemenea, operatorii de aeronave din 17 țări nu au plătit nicio taxă (18 țări în 2021). Tarifele au variat semnificativ de la o țară la alta și de la un tip de servicii la altul – de la aproximativ 18 EUR la 8 442 EUR pentru o autorizație și aprobarea unui plan de monitorizare pentru instalații și de la aproximativ 2 EUR la 4 100 EUR pentru operatorii de aeronave. 15 țări au raportat că percep taxe administrative în cuantumuri diferite pentru aprobarea planurilor metodologice de monitorizare sau pentru modificări semnificative.

12.4. Conformitatea în cadrul EU ETS

Conformitatea cu EU ETS este verificată în cicluri anuale. Pentru fiecare an de funcționare, operatorii trebuie să prezinte un raport anual de emisii până la data de 31 martie a anului următor. După verificarea raportului, operatorii trebuie să restituie numărul convenit de certificate până la data de 30 aprilie a aceluiași an. Pentru fiecare tonă de CO_2 emisă pentru care nu s-a restituit niciun certificat în timp util, Directiva EU ETS prevede o sancțiune de

[99] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

[100] În cazul în care autoritățile regionale/locale sunt responsabile pentru activitatea MRV, autoritatea competentă centrală examinează, de asemenea, documentele relevante (cum ar fi planurile de monitorizare) pentru a monitoriza calitatea proceselor MRV.

100 EUR[101]. Aceasta se adaugă la costul restituirii certificatelor datorate. Se pot aplica și alte sancțiuni în cazul încălcărilor legate de punerea în aplicare a EU ETS, pe baza dispozițiilor naționale. O prezentare detaliată a conformității în cadrul EU ETS este furnizată în tabelele 11-13 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[102]. Revizuirea Directivei EU ETS include ajustări ale calendarului privind conformitatea. Începând cu 2024, termenul de restituire a certificatelor va fi modificat, de la 30 aprilie la 30 septembrie.

În ciclul de conformitate 2022, nivelul de conformitate cu EU ETS a rămas foarte ridicat. În majoritatea anilor, operatorii responsabili pentru mai mult de 99 % din emisiile provenite de la instalații și din aviație și-au îndeplinit obligațiile juridice la timp. Eficiența sistemului de conformitate s-a îmbunătățit prin adoptarea pe scară mai largă a raportării electronice. În 2022, 12 țări au utilizat sisteme informatice automatizate și modele electronice pentru planurile de monitorizare, rapoartele privind emisiile, rapoartele de verificare și/sau rapoartele de îmbunătățire. Opt țări utilizează, de asemenea, sisteme informatice automatizate pentru a gestiona fluxul de lucru pentru planurile metodologice de monitorizare, rapoartele anuale privind nivelul de activitate și alte schimburi de informații privind datele de alocare.

În urma pandemiei de COVID-19 și a restricțiilor privind contactul fizic, șase țări (18 în 2021) au permis verificatorilor să efectueze vizite virtuale la fața locului[103]. Pentru 31 de instalații și 25 de operatori de aeronave, vizitele virtuale la fața locului au fost aprobate de autoritatea competentă aplicabilă.

Autoritățile competente efectuează diferite verificări ale conformității cu privire la rapoartele anuale de emisii ale instalațiilor. În 2022, toate autoritățile competente au verificat dacă rapoartele transmise de instalații sunt complete, iar majoritatea au făcut acest lucru în cazul rapoartelor operatorilor de aeronave. Excepție fac autoritățile competente din Ungaria și Letonia (cu unul și, respectiv, doi operatori de aeronave), precum și Liechtenstein și Irlanda de Nord, deoarece nu administrează niciun operator de aeronave.

Autoritățile competente din 12 țări au făcut estimări prudente pentru 61 de instalații (aproximativ 0,7 % din totalul instalațiilor), în scădere față de 55 în 2020. Astfel de estimări sunt efectuate în cazul în care rapoartele anuale privind emisiile nu au fost prezentate la timp, a fost emis un aviz de verificare negativ sau un raport de emisii nu a respectat regulamentul[104]. În cazul a 30 de instalații, s-au făcut estimări prudente pentru totalul emisiilor. Pentru 11 instalații, estimările prudente au acoperit doar o parte din emisii. De asemenea, s-a estimat că 20 de instalații nu au generat emisii.

În total, din cele 2,4 Mt de emisii raportate de cele 61 de instalații (în scădere de la 4,9 Mt în 2021), 1,0 Mt (în creștere de la 0,8 Mt în 2021) au fost estimate în mod prudent. De regulă, au fost realizate estimări prudente deoarece rapoartele privind emisiile nu respectaseră pe deplin

[101] Sancțiunea este indexată în funcție de inflație.

[102] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

[103] Articolul 34a din Regulamentul privind acreditarea și verificarea permite verificatorului să efectueze vizite virtuale la fața locului în cazul în care o situație de forță majoră îl împiedică să se deplaseze la fața locului. Acest lucru este permis numai cu aprobarea autorității competente și dacă au fost îndeplinite anumite condiții.

[104] În temeiul articolului 70 din Regulamentul privind monitorizarea și raportarea.

cerințele Regulamentului privind monitorizarea și raportarea sau au fost prezentate după expirarea termenului limită. Cinci țări au raportat estimări prudente pentru aviație (cu una mai puțin decât în 2021) în ceea ce privește 33 de operatori de aeronave (cu cinci mai mult decât în 2021) și 0,14 Mt emisii (0,14 Mt și în 2021). O companie aeriană administrată de Danemarca a reprezentat 85 % din estimările prudente pentru aviație, deoarece și-a prezentat raportul privind emisiile după expirarea termenului.

Controalele efectuate de autoritățile competente continuă să fie importante deoarece completează activitățile verificatorilor. Pe lângă verificarea rapoartelor privind emisiile, 18 țări au raportat că efectuaseră inspecții la fața locului ale instalațiilor. Trei țări[105] au raportat inspecții la fața locului pentru aviație (nicio țară nu a raportat astfel de inspecții în 2021). Aceste cifre au scăzut în timpul pandemiei de COVID-19, dar se preconizează că vor crește din nou.

În 2022, 40 de operatori de instalații din 10 țări au fost amendați pentru că nu au restituit suficiente certificate de emisii pentru a-și acoperi emisiile raportate (exces de emisii). În cazul aviației, șase țări au raportat sancțiuni pentru excesul de emisii pentru nouă operatori de aeronave. 13 țări[106] au raportat 66 de încălcări, care au dus la sancțiuni, avertismente oficiale sau notificări oficiale, în afară de cazurile de exces de emisii. Au fost raportate în total 21 de amenzi (fie emise, fie care urmează să fie emise, de exemplu, din cauza procedurilor judiciare în curs), în valoare de 65,6 milioane EUR. Printre acestea se numără opt încălcări din sectorul aviației, săvârșite în cinci țări, care au condus la trei amenzi, în valoare totală de 325 000 EUR.

Cele mai frecvente încălcări raportate pentru anul 2022 au fost neprezentarea în timp util a unui raport privind emisiile (16 cazuri) sau a unui raport privind nivelul de activitate (patru cazuri), nenotificarea modificărilor sau neactualizarea planului de monitorizare (nouă cazuri) și funcționarea fără autorizație de emisii (șase cazuri).

13. Legătura dintre EU ETS și ETS-ul Elveției

Începând din 2020, EU ETS și ETS-ul Elveției sunt conectate printr-un acord internațional între UE și Confederația Elvețiană. Aceasta înseamnă că certificatele emise într-o schemă pot fi restituite pentru emisiile generate în oricare dintre cele două scheme. Având acces la o piață mai mare, operatorii pot obține creșteri ale eficienței din punctul de vedere al costurilor și pot avea mai multe opțiuni de reducere a emisiilor. Acordul de legătură[107] stabilește condițiile și cerințele în temeiul cărora sunt conectate cele două scheme. De asemenea, acesta instituie un mecanism care să asigure respectarea condițiilor de legătură prevăzute la articolul 25 din Directiva EU ETS.

Includerea sectorului aviației în acordul de legătură a reprezentat o cerință esențială pentru UE. În temeiul articolului 6 din acord, Elveția aplică aceeași abordare ca EU ETS în ceea ce privește normele în materie de acoperire, plafonare și alocare. În conformitate cu articolul 7 din Acordul

[105] Alte două țări (Liechtenstein și Irlanda de Nord) nu administrează niciun operator de aeronave.

[106] Cele 13 țări sunt Cehia, Danemarca, Finlanda, Franța, Irlanda, Norvegia, Polonia, România, Spania, Suedia, Țările de Jos și Ungaria.

[107] Acordul dintre Uniunea Europeană și Confederația Elvețiană pentru crearea unei legături între respectivele lor scheme de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (JO L 322, 7.12.2017).

de legătură, acest lucru va continua în temeiul Directivei EU ETS revizuite. Zborurile interne din Elveția și zborurile spre aeroporturi din SEE intră în domeniul de aplicare al ETS-ului Elveției, în timp ce zborurile spre Elveția intră sub incidența EU ETS. Acest acord protejează integritatea de mediu a ambelor scheme. Atât EU ETS, cât și ETS-ul Elveției au aplicat aceeași abordare în cazul zborurilor cu Regatul Unit după Brexit, acoperind numai zborurile spre Regatul Unit.

Tabelele 16 și 17 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[108] prezintă cifre-cheie din 2022 pentru ambele scheme – certificatele scoase la licitație, alocările cu titlu gratuit și emisiile verificate, atât pentru instalații, cât și pentru operatorii de aeronave. Dacă le comparăm, reiese că compatibilitatea celor două scheme nu ține de dimensiune, ci de cerințele de calitate, de condițiile de concurență echitabile și de măsurile de protejare a integrității pieței.

Pentru punerea în aplicare a acordului de legătură și pentru promovarea creșterii eficienței, a fost creată o legătură directă între registrele celor două scheme. Aceasta permite entităților reglementate să transfere certificate dintr-un cont al unui sistem într-un cont al celuilalt sistem. Transferurile sunt planificate, în general, de două ori pe lună. Începând din 2023, legătura dintre registrele celor două scheme de comercializare a certificatelor de emisii se va transforma treptat într-o caracteristică permanentă. Acest lucru va îmbunătăți lichiditatea pieței și executarea tranzacțiilor dintre cele două scheme conectate ca și cum ar fi o singură piață. Participanții la piață vor putea acționa ca și cum s-ar afla pe o singură piață, sub rezerva normelor de reglementare individuale ale UE și Elveției. O legătură permanentă ar trebui pusă în aplicare cel târziu în 2024.

Tabelul 18 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[109] prezintă efectele legăturii dintre EU ETS și ETS-ul Elveției în 2022. Acesta arată măsura în care entitățile reglementate din fiecare din cele două scheme au utilizat certificate emise în cealaltă schemă pentru asigurarea conformității.

În total, entitățile reglementate din cadrul EU ETS (atât instalațiile, cât și operatorii de aeronave) au utilizat 971 170 de certificate emise în cadrul ETS-ului Elveției pentru asigurarea conformității în 2022. Aceasta înseamnă cu aproape 83 200 de certificate mai mult decât în 2021 și cu aproape 378 000 de certificate mai mult decât în 2020, ceea ce reprezintă o tendință de creștere a utilizării flexibilității pe care o oferă legătura dintre EU ETS și ETS-ul elvețian. Acest lucru a fost realizat în pofida faptului că operatorii de aeronave din UE au utilizat mai puține certificate pentru aviație emise în cadrul ETS-ului Elveției în termeni relativi (0,7 % în 2022 față de 1,5 % în 2021). Totuși, acest lucru a fost parțial compensat de o utilizare sporită a certificatelor generale elvețiene (0,1 % în 2022, comparativ cu aproape zero în 2021).

Numărul de certificate generale elvețiene utilizate pentru asigurarea conformității de către instalațiile din UE a rămas stabil, la 394 722. Un aspect mai impresionant este faptul că numărul certificatelor pentru aviație ale ETS-ului Elveției utilizate pentru asigurarea conformității de către instalațiile EU ETS aproape s-a triplat în aceeași perioadă, crescând de la 63 410 în 2021 la 173 650 în 2022. Utilizarea sporită a certificatelor pentru aviație pentru asigurarea

[108] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.
[109] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

conformității semnalează creșterea gradului de conștientizare și acceptare a legăturii dintre EU ETS și ETS-ul Elveției. În termeni relativi, certificatele generale emise în cadrul ETS-ului Elveției au reprezentat mai puțin de 0,03 % din totalul restituit în EU ETS în 2022. Totuși, aceasta a reprezentat o cotă mai mare, de aproape 9,7 %, din totalul certificatelor generale din ETS-ul Elveției alocate cu titlu gratuit și scoase la licitație în anul respectiv.

În cadrul ETS-ului Elveției, instalațiile au utilizat o cotă mai mică de certificate generale EU ETS pentru asigurarea conformității în 2022 (6,2 %) comparativ cu 2021 (8,2 %). În cei doi ani, instalațiile din cadrul ETS-ului Elveției nu au utilizat certificatele EU ETS pentru aviație pentru asigurarea conformității.

Tabelul 18 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei[110] prezintă în mod agregat volumul certificatelor (atât generale, cât și pentru aviație) transferate în numele participanților la piață între EU ETS și ETS-ul Elveției începând din 2020. Până în prezent, în 2022 s-a înregistrat cel mai mare număr de transferuri totale agregate. Soldul istoric actual indică un transfer de 502 106 certificate din EU ETS către ETS-ul Elveției. Totuși, ar trebui remarcat faptul că cifrele pot include retransferurile acelorași certificate.

14. EU ETS în contextul guvernanței UE în domeniul climei și al energiei

EU ETS funcționează în contextul mai larg al guvernanței UE în domeniul climei și al energiei, inclusiv al Directivei 2023/1791 (Directiva privind eficiența energetică)[111]. De asemenea, acesta a fost revizuit ca parte a pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”. Scopul directivei este de a realiza economii de energie prin stabilirea unor obiective și obligații pentru statele membre și întreprinderi. Prin urmare, semnalul dat de prețul carbonului al EU ETS interacționează cu măsurile de politică și cu acțiunile puse în aplicare în acest scop.

Revizuirea Directivei privind eficiența energetică introduce norme noi de reducere a consumului final de energie la nivelul UE cu 11,7 % în 2030. Toate statele membre vor contribui la atingerea acestui obiectiv. Ele vor stabili contribuții și căi naționale orientative pentru atingerea obiectivului din planurile lor naționale integrate privind energia și clima (PNEC) în temeiul Regulamentului 2018/1999[112] (Regulamentul privind guvernanța).

Semnalul dat de prețul carbonului al EU ETS contribuie la evaluarea investițiilor și a măsurilor legate de eficiența energetică în sectoarele reglementate. Statele membre utilizează, de asemenea, veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii din EU ETS pentru a finanța îmbunătățirea eficienței energetice. În 2022, acestea au raportat cheltuieli în valoare de 4,8 miliarde EUR pentru a finanța proiecte legate de eficiența energetică. Printre cheltuieli se

[110] Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2023) 346.

[111] Directiva (UE) 2023/1791 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 septembrie 2023 privind eficiența energetică și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 (reformare) (JO L 231, 20.9.2018).

[112] Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 328, 21.12.2018).

numără nu numai investiții în modernizarea termică a clădirilor, consiliere în materie de eficiență energetică și activități de cercetare și dezvoltare, toate cu obiectivul de a reduce consumul de energie, ci și măsuri de sprijin social în contextul crizei energetice.

PNEC-urile stabilesc modul în care statele membre intenționează să abordeze nu numai eficiența energetică, ci și utilizarea surselor regenerabile de energie, reducerea emisiilor, diversificarea industrială, interconexiunile și cercetarea și inovarea în contextul obiectivelor UE în materie de climă și energie. Acestea pot include măsuri de promovare a decarbonizării sectoarelor EU ETS, modalități de utilizare a veniturilor ETS pentru transformarea verde și justă și planuri de anulare a certificatelor ETS în vederea unei eliminări treptate programate a combustibililor fosili pentru producerea de energie electrică.

În temeiul articolului 14 din Regulamentul privind guvernanța, se preconiza că statele membre vor fi prezentat Comisiei proiectele lor de PNEC actualizate până la sfârșitul lunii iunie 2023. Aceste planuri actualizate ar trebui să țină seama de obiectivele climatice mai ambițioase ale UE în temeiul Legii climei și de modificările aduse principalelor acte legislative ale UE privind energia și clima în cadrul pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”. Până în decembrie 2023, Comisia va consolida o evaluare la nivelul UE a PNEC-urilor actualizate și va emite recomandări specifice fiecărei țări. În planurile actualizate finale, care au ca termen sfârșitul lunii iunie 2024, se preconizează că statele membre vor fi dat curs recomandărilor Comisiei.

15. Concluzii și perspective

În sectoarele ETS, anul 2022 a fost marcat de efectele crizei energetice în Europa. Emisiile generate de producția de energie electrică și termică au crescut ca urmare a utilizării sporite a cărbunelui atrase de creșterea prețurilor gazelor naturale. Reducerea globală a emisiilor provenite de la instalațiile ETS a fost determinată în principal de industria prelucrătoare, afectată de creșterea prețurilor combustibililor și energiei.

În pofida perturbărilor cauzate de criza energetică în sectoarele ETS, EU ETS a continuat să funcționeze bine. Emisiile provenite de la instalații au continuat să înregistreze o tendință descendentă comparativ cu nivelul anului 2019, anterior pandemiei. Licitațiile de certificate au continuat conform planificării. Cu excepția unei scăderi pe termen scurt care a coincis cu începutul invadării pe scară largă a Ucrainei de către Rusia, semnalul privind prețul carbonului a rămas solid.

Rezerva pentru stabilitatea pieței a continuat să elimine excedentul de certificate din EU ETS, promovând o piață a carbonului echilibrată și reziliență. De asemenea, rezerva a invalidat peste 2,5 miliarde de certificate din excedentul istoric. Aceasta reprezintă mai mult decât totalul creditelor internaționale utilizate până în prezent pentru asigurarea conformității în cadrul EU ETS.

Un semnal puternic privind prețul carbonului în 2022 a condus la venituri mai mari obținute în urma licitării certificatelor de emisii în cadrul EU ETS – aproape 39 de miliarde EUR. Aceste venituri au fost distribuite în principal statelor membre, care le-au utilizat în mare măsură pentru a sprijini acțiunile în domeniul climei și al energiei, inclusiv pentru măsuri de abordare a efectelor crizei energetice și de sprijinire a cetățenilor și a întreprinderilor. În plus, plățile din Fondul pentru modernizare au contribuit la progresul modernizării sectorului energetic în toate

statele membre beneficiare, iar Fondul pentru inovare a direcționat resurse semnificative către transformarea sectorului energetic și a sectorului industrial.

EU ETS rămâne un vehicul esențial pentru tranziția verde. Pe lângă stabilirea prețului carbonului, pe termen scurt, acesta va contribui la finanțarea măsurilor din cadrul planului REPowerEU de stimulare a economiilor de energie, de diversificare a aprovizionării cu energie și de accelerare a utilizării energiei din surse regenerabile. Odată cu revizuirea Directivei ETS, schema este consolidată în vederea creării de stimulente pentru decarbonizarea de anvergură pe termen lung și pentru descurajarea dependenței de carbon. Odată cu extinderea domeniului de aplicare al EU ETS la sectorul maritim începând din 2024 și cu introducerea ETS 2 pentru clădiri, transportul rutier și industria cu emisii scăzute de dioxid de carbon, care va fi lansat în 2027, stabilirea prețului carbonului va acoperi trei sferturi din economia UE. În plus, schema mobilizează mai multe resurse pentru a sprijini cetățenii și întreprinderile în tranziția verde.